

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Saúdsko-arabská politika a její postoje
k událostem v současném arabském světě
s ohledem na oficiální náboženskou doktrínu**

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra Blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

**Saúdsko-arabská politika a její postoje
k událostem v současném arabském světě
s ohledem na oficiální náboženskou doktrínu**

Ondřej Somolík

Vedoucí práce:

Mgr. Ivan Ramadan

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012.....

Rád bych poděkoval panu Mgr. Ivanu Ramadanovi za jeho trpělivost a pomoc při tvorbě této práce.

Obsah

1	ÚVOD	1
1.1	Důvod výběru tématu a cíl práce	1
1.2	Poznámka k transkripci z arabštiny	4
2	TEORETICKÉ A HISTORICKÉ POZADÍ	5
2.1	Wahhábismus	5
2.1.1	Definice pojmu „wahhábismus“	5
2.1.2	Hlavní prvky kontroverzního učení	6
2.1.3	Uzavření paktu mezi Ibn ° Abd al-Wahhábem a Ibn Sa ° údem	10
2.2	Historie Království Saúdské Arábie	11
2.2.1	Před vyhlášením Království Saúdské Arábie	11
2.2.2	Vyhlášení Království Saúdské Arábie	13
2.2.3	Role wahhábismu v novém státě	13
2.2.4	Objevení ropy – počátek nové éry.....	15
2.2.5	Vláda krále Sa ° úda	16
2.2.6	Vláda krále Faisala – počátek prosperity	17
2.2.7	Vláda krále Chálida – krize 70. let.....	18
2.2.8	Vláda krále Fahda – období reálného ohrožení	20
2.2.9	Potíže v oblasti Zálivu	22
3	POSTOJE SAÚDSKÉ ARÁBIE K DŮLEŽITÝM UDÁLOSTEM BLÍZKÉHO VÝCHODU OD ROKU 1990	25
3.1	Válka v Zálivu	25
3.2	Palestinská otázka a mír mezi Izraelem a Palestinci	30
3.3	Válka v Afghánistánu a vzestup Tálibánu roku 1996	33
3.3.1	Počátky působení Saúdské Arábie v Afghánistánu	33
3.3.2	Vítězství Talibánu	34
3.4	Druhá intifáda a nová mírová iniciativa	37
3.5	Válka v Afghánistánu od r. 2001 a boj proti terorismu .	40

3.6	Válka v Iráku 2003 a jeho okupace Spojenými státy.....	43
3.7	Nepokoje v arabském světě: Arabské jaro	48
	3.7.1 Protesty na Blízkém východě	48
	3.7.2 Arabské jaro a Saúdská Arábie.....	50
4	ZÁVĚR	53
5	SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ.....	55
6	RESUMÉ	62
7	PŘÍLOHY.....	63

1 ÚVOD

1.1 Důvod výběru tématu a cíl práce

Království Saúdské Arábie ve svém Základním zákonu vlády (*Basic Law of Government*) z roku 1992 mj. proklamuje, že jeho ústavou je Korán a sunna, základní kameny islámu, jež mají předurčovat saúdskou jak domácí, tak zahraniční politiku. V samotném království, jakož i ve světě, se však často objevují názory, že saúdská vláda všemožně porušuje vlastní ústavu a nedostává svým závazkům vůči muslimské komunitě. Je to oprávněné tvrzení? Opravdu nejsou kroky saúdské vlády v souladu s islámem? Na úvod je třeba vysvětlit si, proč je na místě si tuto otázku vůbec pokládat a dále se touto problematikou zabývat.

Království Saúdské Arábie je již od počátku, svým způsobem fascinující zemí, protože se v ní unikátním způsobem mísí modernita s tradicemi, starými čtrnáct set let, které mnozí vnímají jako neslučitelné s dnešním fungováním světa. Saúdská Arábie, respektive kroky a postoje její vlády jsou již řadu let pod palbou kritiky a to na několika frontách. Západní svět viní tuto jedinečnou absolutistickou monarchii, především z porušování lidských práv, nedostatku demokracie a produkování nebezpečného extremismu. Mnohým obyvatelům okolních arabských a muslimských zemí pak může vadit určitá „zrada“ ze strany Saúdské Arábie, v souvislosti s jejími silnými vazbami na Západ, či přehnaný konzervatismus, ačkoliv jím nejsou zasaženi tolik, jako samotní Saúďové.

Saúdské ropné bohatství, podle některých důkaz boží přízně, se ukázalo jako dvousečný meč. Na jedné straně fungují peníze z ropy jako konsolidační prvek státu. Vláda ví, že loajalita občanů se dá, do jisté míry, koupit. Rozsáhlé dotace a státní příspěvky, které zesilují vždy v době největší krize, jsou toho dobrým důkazem. Rovněž si stát může dovolit provozovat rozsáhlý kontrolní aparát, v podobě náboženské policie, která dohlíží na to, zda se lidé chovají v souladu s islámem, přeneseně pak

v souladu s potřebami státu. Na mezinárodní úrovni pak uplatňuje Saúdská Arábie své bohatství na sponzorování výstavby mešit a madras, udílení stipendií pro studenty a šíření svojí interpretace islámu.

Na straně druhé však ropné bohatství přiblížilo obyvatelům království svět Západu, včetně některých (ne všech) jeho lákavých výtobků. Zatímco ale stoupá míra konzumu saúdské společnosti, je jim stále upíráno větší množství demokratických svobod. Vzdělání a nové komunikační technologie pomáhají mladým Saúdům uvědomit si, že svůj život možná nedrží v rukách tak pevně, jak by si přáli. Právě z řad těchto lidí, postrádajících větší možnost volby, se potom ozývají na adresu vládnoucí saúdské rodiny kritické hlasy, požadující reformy. Tyto hlasy, více či méně smělé, bychom mohli označit jako liberální či sekulární. Naproti tomu však vládu země, která je již tak konzervativní, kritizují i přívrženci ještě konzervativnější linie, především z řad salafíjských náboženských učenců, požadující ještě důslednější a přísnější prosazování islámských norem a žádné liberální ústupky. I ti jsou tvořeny ve velké míře mladými lidmi, pro které je Západ nepřitelem a východiskem pro ně je přilnutí k islámu, který tvoří jednu z jejich kulturních identit.

Saúdská Arábie prezentuje sama sebe, a také je tak mnohými vnímána, jako ochránce dvou nejposvátnějších mešit, které se na jejím území nacházejí. Konkrétně hovoříme o Prorokově mešitě v Medíně a o Velké mešitě v Mekce, místu, které je středobodem pro téměř dvě miliardy muslimů z celého světa. Tento fakt sice propůjčuje Saúdské Arábii jakési unikátní postavení a prestiž, zároveň by se však dalo říct, že na ní klade určitou zodpovědnost za náboženskou obec, uvažujeme-li v symbolické rovině. Islám se postupem času stal globální záležitostí a brzy od svého vzniku se netýkal pouze Arabského poloostrova, který je jeho kolébkou. Kde jinde však, než v Saúdské Arábii by se měly jeho tradice uchovat v té nejčistší a nejpůvodnější formě? Zachování

autentického islámu a jeho očista od nánosů novot, ale není tím jediným důvodem, proč země stále nemá kodifikovanou ústavu v pravém slova smyslu a její funkci nahrazuje Korán a sunna, nebo proč si stále udržuje některé zvyklosti (především v oblasti trestního práva), které na území ostatních muslimských zemích již patří minulosti. Teoreticky by nebylo tak těžké představit si patrona dvou svatých mešit jako sekularizovaný stát s ústavou a demokratickými prvky, podobný ostatním arabským zemím, ve kterém by bylo náboženství odděleno od politické moci a dominovalo jen sféram rodinného práva a rituální praxe. Saúdská Arábie ale nebyla v minulosti kolonizována, tak jako většina jiných arabských zemí a možná proto je jí myšlenka státnosti v evropském smyslu cizí. Samotný islám a lpění na jeho hodnotách totiž slouží jako legitimizační prvek státu již od počátku jeho existence v moderní podobě, jakož i před 260 lety při prvním státoprvním pokusu na Arabském poloostrově. I tehdy se spojil Muhammad ibn Sa'úd s náboženským učencem a bojovníkem za očistu víry Muhammadem ibn 'Abd al-Wahhábem a využil tak islám jako berličku politické moci.

Legitimita královské rodiny se tedy do značné míry odvíjí od její zbožnosti a oddanosti islámským zásadám. To jestli vláda Saúdské Arábie doopravdy přijímá taková rozhodnutí, která se od ní očekávají, je již předmětem diskuze. Mnozí tvrdí, že ke zbožnosti a ideálům islámského státu má země na míle daleko a že je jen ztělesněním pokrytectví a korupce. Rovněž myšlenka, že by v dnešním světě mohl fungovat stát založený čistě na souboru pravidel starých stovky let a zároveň se ubránit vlivu nepřijatelných novot, se jeví jako utopická.

Tato práce bude, vždy v patřičném kontextu, popisovat zásadní události, k nimž došlo na Blízkém východě od roku 1990 do současnosti, a rozebere postoje Saúdské Arábie k těmto událostem, právě s ohledem na její oficiální náboženskou doktrínu. Cílem práce bude zjištění, zda byly či nebyly politické kroky saúdské vlády ve vymezeném období v souladu

s islámem. Vymezení právě roku 1990 není náhodné, jelikož v něm došlo k významné události, jež zřejmě navždy poškodila pověst Saúdské Arábie pro mnohé muslimy. Když v srpnu 1990 napadl Saddám Husajn se svou iráckou armádou Kuvajt a dal záminku k Válce v Zálivu, ohrozil svou agresí i sousední Saúdskou Arábii. Ta si následně vyžádala pomoc cizích vojenských jednotek koalice vedené Spojenými státy a umožnila několika stovkám tisíc „bezvěrců“ vstoupit na svoji posvátnou půdu. Především v očích mnoha saúdských občanů tak ztratila vláda svoji kredibilitu a zapříčinila svým rozhodnutím rozmach opozičních skupin, z nichž některé volaly po svržení vládnoucí rodiny Ál Saú^ód.

1.2 Poznámka k transkripci z arabštiny

K přepisu slov z arabštiny budu v této práci užívat obdobný způsob zápisu, jako použil Ivan Hrbek ve svém překladu Koránu. Na rozdíl od něho však nebudu vázat slova genetivního spojení a podstatná jména s přívlastky (například tedy budu používat ^ó*Abd ar-Rahmán* nebo *as-salaf as-sálih*). Znak ^ó představuje arabskou hlásku ^óajn. Znak ' reprezentuje hamzu. Hamza nebude zapisována na začátku slov, pouze uprostřed nebo na konci. Pro zjednodušení budu emfatické hlásky zapisovat stejnými znaky jako jejich ne-emfatické protějšky. Stejně jako Ondřej Beránek v knize *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností* budu používat dvě varianty pro výraz „saúd“. Sa^óúd označuje příslušníka královské rodiny, kdežto Saúd je označením pro obyvatele Saúdské Arábie.

Všechny citace z Koránu jsou na základě jeho překladu Ivanem Hrbkem.¹

---

¹ Viz Seznam literatury a pramenů.

2 TEORETICKÉ A HISTORICKÉ POZADÍ

Abychom mohli posuzovat kroky saúdské vlády od 90. let do současnosti v souvislosti s oficiální náboženskou doktrínou Saúdské Arábie, musíme si tuto doktrínu napřed detailněji popsat a zasadit do historického kontextu událostí, předcházejících oněm 90. létům.

2.1 Wahhábismus

2.1.1 Definice pojmu „wahhábismus“

Saúdská Arábie bývá často spojována s fenoménem „wahhábismu“. Samotný pojem wahhábismus (*wahhábíja*) či wahhábisté je v poslední době často užíván, zejména od útoku na Světové obchodní centrum, přičemž dochází k posunu jeho významu k významu jinému. Termín je v západních zemích používán pro označení násilných radikálních skupin.²

Původní význam termínu ale označuje stoupence a následovníky učení Muhammada ibn °Abd al-Wahhába³ (1703-1792), který stál po boku emíra Muhammada ibn Sa°úda při zrodu prvního saúdského státu. Jedná se však spíše o pojmenování, které jim dali jejich odpůrci a rivalové, a může být chápáno pejorativně, jelikož navozuje dojem, že wahhábisté následují namísto Boha učení vytvořené člověkem.⁴ Sami wahhábisté pro sebe preferují spíše označení „salafisté“ (*salafíjjún*), které

² AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State: Islamic Voices from a New Generation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 10.

³ Muhammad ibn °Abd al-Wahháb se narodil ve vesnici al-°Ujajna v Nadždu jako syn hanbalovského právníka °Abd al-Wahhába ibn Sulajmána Ál Mušarrafa. Stejně jako jeho bratr Sulajmán se oddal studiu náboženských věd, přičemž hojně cestoval. Údajně navštívil kromě Mekky, Medíny a několika dalších měst v centrální Arábii také Damašek, iráckou Basru, Bagdád a Mosul, a dokonce se prý dostal i do několika iránských měst. Právě během četných cest se nepochybně formoval jeho pohled na svět a náboženství (COMMINS, David Dean. *The Wahhabi mission and Saudi Arabia*. New York: I.B. Tauris, 2006, s. 11). To se mu také postupně začalo zdát zkažené, plné nepřipustných novot, které jsou v rozporu s islámem, a postrádající to nejdůležitější – upřímnou víru v monoteismus a přísné praktikování této víry. (Tamtéž, s. 11-12.) Na základě toho vytvořil učení, jež hlásalo návrat k původnímu, autentickému islámu z dob Proroka a očistu od špatných rituálních praktik.

⁴ BERÁNEK, Ondřej. *Saúdská Arábie mezi tradicemi a moderností*. Praha: Volvox Globator, 2007, s. 38.

lépe vypovídá o podstatě jejich učení, tj. následování příkladu (zbožných a řádně vedených) předků – *as-salaf as-sálih*.⁵ Do jisté míry jsou tedy výrazy „wahhábismus“ a „salafíja“ zaměnitelné. V této práci se budeme většinou držet zavedeného pojmosloví „wahhábismus“ („wahhábisté“), spíše než výrazu „salafíja“, či „wahhábovská salafíja“.

2.1.2 Hlavní prvky kontroverzního učení

Salafíja je chápána jako fundamentalistické hnutí za navrácení se k původnímu, autentickému islámu z dob Proroka a několika následujících generací ctihodných předků. Náзор na to, kolik generací se mezi ctihodné předky počítá, se různí. Někdo uvádí pouze první generaci muslimů, někdo až generaci třetí. Stěžejním prvkem salafíjského hnutí je snaha o návrat k doslovné interpretaci svatých textů, (tj. Korán a sunna) jež má, podle některých, své kořeny už ve středověku, a to v souvislosti s někdejší učením Ibn Hanbalem⁶ (780-855), nebo s jeho pozdějším, neméně slavným, pokračovatelem, Ibn Tajmíjou (1268-1328). Samotné označení „salafíja“ však vzniklo až v moderní době za účelem popisu reformně-islamistických proudů konce 19. století, které vznikly v reakci na střet muslimů se Západem.⁷

Naproti tomu wahhábovská salafíja, která vznikala v polovině 18. století v srdci Arabského poloostrova, nemůže být označována za reformistické hnutí. Jedná se spíše o hnutí revivalistické, jehož cílem byla hlavně očista rituální praxe od nejrůznějších novot a důsledné uplatňování *šari'yy*.⁸ Novotami (*bid'a*) v islámské praxi, které se během staletí na původní jádro nabalily, se rozumí v podstatě cokoliv, co nebylo přikázáno samotným Koránem či Sunnou. Jednalo o rozličné svátky,

⁵ Někdy se můžeme setkat i s označením *muwahhidún*, jež vyjadřuje jejich zdůrazňování *tawhídu* – jedinečnosti Boží a odsouzení přidružování a modloslužebnictví (AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 2-3).

⁶ Ahmad ibn Hanbal je zakladatelem tzv. hanbalíji – jedné ze čtyř hlavních škol islámského práva *fiqh*.

⁷ AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 3.

⁸ Tamtéž, s. 3.

považované za neislámské, mystika a především uctívání hrobů a jiné polyteistické praktiky.⁹

Mezi vlivnými učenci dob minulých, které Ibn ʿAbd al-Wahháb citoval patří mj. již zmínění Ibn Hanbal a Ibn Tajmíja.¹⁰ Soudě podle toho, jak byl Ibn ʿAbd al-Wahháb inspirován těmito *hanbalovci*, můžeme říci, že právě v hanbalovském nábožensko-právním směru, jenž je považován za nejpřísnější z oněch čtyř hlavních, má pak učení Muhammada ibn ʿAbd al-Wahhába, svoje kořeny. Podle profesora Davida Comminse, autora knihy *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, se však jedná pouze o jeden z rozšířených mýtů okolo wahhábismu, jelikož velká část kritiky směrem k tomuto revivalistickému učení plynula právě od hanbalovských učenců. To však, dle mého názoru, není v rozporu s výše uvedeným tvrzením, že mohlo být myšlení Ibn ʿAbd al-Wahhába ovlivněno hanbalovským *madhabem*, který původně studoval. Tento směr také byl už v té době v oblasti Nadždu nejrozšířenějším.¹¹

Hlavním problémem, proč byla Ibn ʿAbd al-Wahhábova doktrína tolik kritizována, byl fakt, že příliš zdůraznil jeden prvek islámu – jeho monoteistickou podstatu (*tawhíd*) – a učinil z něho velice kontroverzní téma, jelikož se ve velké míře, uchýloval k tzv. *takfíru* – prohlašování druhých za nevěřící. Údajně se v jednom dopisu, vyzývajícím muslimy k přijetí opravdového islámu, vyjádřil, že se momentálně v Nadždu nachází více přidružovačů, než kolik bylo nevěřících v časech Proroka.¹² O problematice *takfíru* pojednává Ibn ʿAbd al-Wahháb ve své snad nejznámější knize *Kitáb at-Tawhíd*¹³ („Kniha Boží jednosti“). Za nevěřící

⁹ Tamtéž, s. 23.

¹⁰ BERÁNEK, Ondřej, s. 46.

¹¹ COMMINS, David Dean, s. 10-11.

¹² AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 39.

¹³ *Kitáb at-Tawhíd* se stalo ústředním dílem wahhábovské salafíji. Wahhábovští učenci se k němu vracejí do dneška a v Saúdské Arábii je také součástí školních osnov (STALINSKY, Steven. Saudi Arabia's Education System. *Islam Daily* [online]. Dostupné z: <http://www.islamdaily.org/en/saudi-arabia/649.saudi-arabias-education-system.htm>).

Kniha má původně 67 kapitol (COMMINS, David Dean, s. 12), věnujících se různým tématům, ať už definicím Boží jednosti a modloslužebnictví, přímlov u Boha, čarodějnictví apod., tak

a přidružovače byli například považováni ti, kteří se dovolávali pomoci boží skrz prostředníka, kterým mohl například být některý živý či zesnulý svatý.¹⁴ Jak ve svém pojednání píše Ibn ʿAbd al-Wahháb, za formu přidružování - *širk* se rovněž považovalo nošení ochranných talismanů, respektive víra v jejich ochrannou či ozdravnou moc.

Nepřípustná také byla běžná praxe mnoha muslimů, a sice modlitby u hrobek svatých, což se dalo chápat jako přidružování k Bohu, a což nápadně připomínalo křesťanské zvyky. Z tohoto důvodu obhajoval Ibn ʿAbd al-Wahháb demolici těchto hrobek a svatyní nad nimi vztyčených.¹⁵

Podle některých jeho oponentů měl šejch Ibn ʿAbd al-Wahháb v úmyslu srovnat se zemí i hrobku Proroka v Medíně, pomník nejposvátnější osoby v islámu. Takovéto tvrzení však sám šejch vyvrátil, stejně jako některá jiná nařčení ze strany svých odpůrců. Například tedy prý nebylo pravdou, že by nechal pálit knihy, odporující wahhábovským postojům, či že by on a jeho následovníci odsuzovali čtyři zavedené sunnitské právní školy (*madháhib*, sg. madhhab).¹⁶

Wahhábovští salafisté ostatně mají ke čtyřem uznávaným madhabům zvláštní vztah. Od počátku wahhábovského hnutí až do současnosti jsou názory jednotlivých právních autorit, hlásícím se ke čtyřem madhabům respektovány, přičemž na území Saúdské Arábie byl, a je, upřednostňován ten hanbalovský. Přesto nejsou jednotlivé právní

---

tématům více prakticky zaměřených, jako například návod, jak má správně věřící prosit Boha o odpuštění, nebo jak přísahat. Také je tam kupříkladu zákaz nošení nejrůznějších ochranných talismanů a víry v jejich moc. V každé kapitole pak autor vybírá verše z Koránu, hovořící o dané problematice, a *hadíthy*, věnující se stejnému tématu. Jednotlivé útržky potom Ibn ʿAbd al-Wahháb vysvětluje a shrnuje, co si z dané kapitoly odnést. (ABDUL-WAHHAAB, Shaikh Muhammad Bin. Clarification Of The Doubts: A Decisive Reply to the Doubts and Arguments of the Associationists. Překlad z arabského originálu. *The As-Sunnah Foundation of America* [online]. Dostupné z: http://islamicweb.com/beliefs/creed/Clarification_Doubts.htm)

¹⁴ COMMINS, David Dean, s. 23.

¹⁵ Tamtéž, s. 16.

¹⁶ Tamtéž, s. 20-21.

školy označovány za nepřípustné novoty, vezmeme-li v potaz, jak citliví bývají přívrženci wahhábismu na podobné záležitosti. Podíváme-li se totiž na problematiku salafíjskou optikou, žádný ze čtyř sunnitských právních směrů v dobách Proroka neexistoval, a teoreticky by se tak pro salafisty mohlo zdát logické jejich používání odsuzovat.

Výhrady měl Ibn ʿAbd al-Wahháb také vůči šíʿitům, kteří se dopouštěli polyteismu uctíváním svých *imámů*, pročež je hanlivě nazýval *rawáfid* (sg. *ráfida*) – „odmítač, odpadlík“. Toho byl údajně svědkem ještě v dobách svých náboženských studií. Tehdy se dostal mj. do irácké Basry, a existuje názor, že právě tato zkušenost pro něho byla prvotním impulzem k uvědomění si, kolik špatných praktik se v islámu nachází.¹⁷ Z toho potom zřejmě plynula jeho potřeba nutnosti očistit islám od všech inovací.

Za nepřípustné inovace považoval Ibn ʿAbd al-Wahháb a jeho přívrženci rovněž súfismus, v čemž se názorově lišil od jednoho ze svých hanbalovských vzorů Ibn Tajmíji.¹⁸ Ten sám byl totiž členem mystického řádu *qádiríja*.¹⁹

Ibn Tajmíja byl poněkud benevolentnější i co se týče oslavování narozenin Proroka, zvyklost, již ortodoxní sunna běžně přijímá. Z hlediska wahhábismu jsou však přípustné pouze dva islámské svátky, a to *ʿíd al-fitr* – oslavy konce Ramadánu a *ʿíd al-ʿadhá* – svátek obětování.²⁰

Co se týká islámského práva *fiqh*, záležitostí každodenního života muslimů, se pozice wahhábovců příliš nelišily od ostatních hanbalovských učenců. Hlavními důvody svárů mezi Ibn ʿAbd al-Wahhábem a ostatními

---

¹⁷ Tamtéž, s. 11-12.

¹⁸ QAMAR, Zubair. Wahhabism: Understanding the Roots and Role Models of Islamic Extremism. *The As-Sunnah Foundation of America* [online]. Dostupné z: http://www.sunnah.org/articles/Wahhabiarticleedit.htm#_ftnref11

¹⁹ BERÁNEK, Ondřej, s. 43.

²⁰ COMMINS, David Dean, s. 96.

muslimy byly spíše rozdíly v teologických postojích (*ʿaqída*).²¹ To se také stalo jednou z hlavních charakteristik wahhábismu, který musíme chápat jako náboženskou výzvu, požadující očistu víry, nikoli jako další madhhab, za který bylo učení občas považováno některými ostatními *ʿulamáʿ* z Nadždu.²²

2.1.3 Uzavření paktu mezi Ibn ʿAbd al-Wahhábem a Ibn Saʿúdem

Odpůrcům wahhábovců vždy nejvíce vadilo jejich časté obviňování ostatních muslimů z bezvěrectví a vylučování z komunity věřících.²³ Tím wahhábovci *de facto* rozsávali rozkol v muslimské obci. Potom totiž, co se Muhammad ibn ʿAbd al-Wahháb spojil s emírem Muhammadem ibn Saʿúdem, sloužila útočná a ne příliš tolerantní wahhábovská ideologie jako ospravedlnění *džihádu*²⁴, a přišla vhod při jejich výzvě (*daʿwa*) k islámu a dobývání Arabského poloostrova. „Dobývání [Arábie] totiž neznamenal pouze rozšíření monoteismu, jak bylo proklamováno, nýbrž také zisk velbloudů, koní, zbraní a peněz.“²⁵

Podle šejcha Muhammada ibn ʿAbd al-Wahhába byl kdokoliv, kdo se dovolával pomoci Boží přes prostředníka, ať už to byli andělé či svatí, považován za nevěřícího, což činilo jeho život i majetek potenciálně napadnutelným, jelikož nebyl pod Boží ochranou.²⁶ Nezáleželo přitom, jak moc zbožný a upřímný ve své víře dotýčný byl, jestli se modlil pětkrát denně, dodržoval půst, či jestli platil *zakát*. Nejdůležitějším úkolem věřícího je správné dodržování boží jednotnosti, jak uvádí šejch ve svém

---

²¹ Tamtéž, s. 12.

²² AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 7.

²³ COMMINS, David Dean, s. 23.

²⁴ Termín se používá pro označení války proti nevěřícím, nebo také usilování o dosažení vznešené věci ve jménu Božím.

²⁵ AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*

²⁶ COMMINS, David Dean, s. 14.

dalším důležitým pojednání nazvaném *Kašf aš-Šubahát* – Odkrytí pochybností (ohledně tawhídu).²⁷

Šíření své náboženské výzvy neměl Ibn ʿAbd al-Wahháb vůbec jednoduché, vzhledem k její povaze. Většině klanových vůdců a náboženských učenců se vznikající doktrína zdála příliš nepřátelská, jelikož zpochybňovala víru mnoha muslimů a sama o sobě působila jako rušivý a novátorský prvek na náboženské „scéně“, můžeme-li to takto nazvat.

Po tom ale, co se v roce 1744 spojil s emírem oázy ad-Dirʿíja Muhammadem ibn Saʿúdem, který jeho náboženskou autoritu podpořil vojenskou mocí, stalo se Ibn ʿAbd al-Wahhábovo učení již navždy součástí Arabského poloostrova. Spolu s Ibn Saʿúdem tehdy dobyl Arábii a vytvořil zde první centralizovaný státní útvar od dob Proroka. Svatý pakt mezi Muhammadem ibn ʿAbd al-Wahhábem a Muhammadem ibn Saʿúdem dnes reprezentují jejich potomci, v rámci moderního státu Království Saúdské Arábie. Kontinuita saʿúdsko-wahhábovského svazku přitom byla dvakrát krátce narušena. Jednou kvůli Osmanské říši, která proti wahhábovcům zakročila, aby dobyla zpět Mekku a Medínu. Podruhé, když je svrhl konkurenční kmen Rašídů.²⁸

2.2 Historie Království Saúdské Arábie

2.2.1 Před vyhlášením Království Saúdské Arábie

O vznik třetího saúdského státu, který trvá do současnosti, se zasadil ʿAbd al-ʿAzíz ibn Saʿúd. Syn ʿAbd ar-Rahmána ibn Fajsala, posledního emíra druhého státu, dobyl roku 1902 Rijád a obnovil tak saʿúdské mocenské centrum zaniklého druhého státu. V následujících

²⁷ ABDUL-WAHHAAB, Shaikh Muhammad Bin. Clarification Of The Doubts: A Decisive Reply to the Doubts and Arguments of the Associationists. Překlad z arabského originálu. *The As-Sunnah Foundation of America* [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://islamicweb.com/beliefs/creed/Clarification_Doubts.htm

²⁸ Podrobněji o dějinách 1. a 2. saúdského státu viz AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*. New York: Cambridge University Press, 2002, s. 15-38.

letech pak Ibn Sa'úd, podporovaný kuvajtskou vládnoucí rodinou as-Sabáh²⁹, táhl na sever a postupně ukrajoval z území Ál Rašíd, podporované Osmanskou říší. Roku 1906 pak osmanský sultán uznal sa'údskou svrchovanost nad jižním Nadždem a oblastí al-Qasím a v květnu 1913 byl Ibn Saúd oficiálně jmenován guvernérem Nadždu. V té době hledala Velká Británie, která již dříve uzavřela několik smluv s emíry v oblasti Perského zálivu, spojení proti Osmanům. Ve vnitrozemí Arabského poloostrova byl jediným vhodným kandidátem Ibn Saúd, silný panovník, jehož ambice daleko přesahovaly pozici vazala Osmanů. Roku 1914 tedy uzavřeli Britové pakt s Ibn Saúdem, navzdory zákazu osmanského sultána. Roku 1917 se neúspěšně pokusil Ibn Sa'úd, s podporou Britů, dobýt Há'il, baštu Rašídovců na severu Nadždu. To se mu podařilo až v listopadu 1921, kdy již Rašídovci neměli podporu Osmanů.³⁰

V letech 1924 a 1925 Ibn Sa'úd bojoval s dynastií Hášimovců o oblast Hidžáz, načež se v prosinci 1925 prohlásil králem Hidžázu. Tento titul byl brzy uznán hlavními evropskými mocnostmi a region, v němž se nacházejí dvě svaté mešity, se tak ocitl v sa'údských rukou.³¹

2.2.1.1 Ichwán a počátky náboženské policie

Důležitým nástrojem Ibn Saúda při dobývání Arabského poloostrova byly tzv. jednotky *ichwán* (bratrstvo). Jedná se o původně beduínské kmeny, které byly Ibn Saúdem usazovány do zemědělských osad (*hudždžar*, sg. *hidžra*) a islamizovány ve wahhábovském duchu. Vyznačovali se oddaností wahhábovským ideálům, mnohdy přerůstající až ve fanatismus. Bylo jim přezdíváno *džunud at-tawíd* („vojáci Boží jednosti“). Jejich vzdělávání měla na starosti další důležitá složka Ibn Sa'údovy moci, tzv. *mutawwifín* – náboženští specialisté na rituální

²⁹ Kuvajtská vládnoucí rodina tehdy poskytla azyl Sa'údům, po tom, co Rašídovci v roce 1887 dobyli Rijád (AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 25.)

³⁰ Tamtéž, s. 40-44.

³¹ Tamtéž, s. 44-46.

korektnost. Ti se nacházeli v Nadždu ještě v dobách před Ibn Sa'údovým dobytím Rijádu roku 1902, přestože tehdy neměli velký vliv.³²

S tím, jak se Ibn Sa'úd postupně začleňoval do mezinárodního systému, udržoval přátelské styky s nemuslimy a přinášel do Arábie jejich nejrůznější technické vynálezy a zvyky týkající chodu moderního státu, začaly se vyhrocovat problémy s ichwán. Jejich nesouhlas se způsobem vlády Ibn Sa'úda a omezováním jejich krvavých nájezdů za hranice s Irákem a Transjordánskem, v té době pod kontrolou Britů, nakonec přerostl roku 1927 v povstání. To se Ibn Sa'údu podařilo úplně potlačit až roku 1930.³³ Třeba je však zmínit, že velkou měrou k tomu přispěli Britové, kteří se obávali o své zájmy v sousedním Kuvajtu, pro něj jednotky ichwán představovali hrozbu.³⁴

2.2.2 Vyhlášení Království Saúdské Arábie

Dne 22. září 1932 vyhlásil Ibn Sa'úd Království Saúdské Arábie – státní útvar, existující do současnosti. Přitom po celou dobu svého působení si dával záležet, aby otěže moci zůstaly v jeho rukách, popřípadě v rukách některého z jeho početných synů. Pomocí rozsáhlé sňatkové politiky upevnil vlastní linii původu a zároveň marginalizoval své bratry, kterým zajistil takové pozice ve státě, z kterých nepředstavovali velké riziko.³⁵

2.2.3 Role wahhábismu v novém státě

Alespoň navenek se role wahhábovských 'ulamá' nezměnila od dob prvního a druhého sa'údského státu. I v nově vzniklém Království Saúdské Arábie si udrželi roli dohlázele nad dodržováním veřejné morálky a správné rituální praxe, a to v podobě náboženské policie (viz výše zmíněná mutawwi'in). Náboženská policie byla institucionalizována

³² Tamtéž, s. 55-61.

³³ COMMINS, David Dean, s. 87-91.

³⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 69.

³⁵ Tamtéž, s. 72-75.

roku 1940, když vznikl „Výbor pro přikazování ctností a zakazování zavrženíhodného“, s centrem v Rijádu. Název této instituce odkazuje na široce diskutovaný motiv *hisba* – přikazování ctností a zakazování zavrženíhodného, který má kořeny v Koránu i Sunně a dá se chápat jako individuální povinnost každého muslima.³⁶ Z hlediska wahhábismu se tím „zavrženíhodným“ rozumí mj. i polyteismus.

Na druhou stranu se však, s postupnou institucionalizací náboženství, dostávali [‘]ulamá’ víc a víc do područí královské vládnoucí rodiny a stávali se spíše jejími služebníky či zaměstnanci. Jejich úkolem bylo pouze dohlížet nad správným dodržováním rituální praxe a sociální sférou. [‘]Ulamá’ se mylně domnívali, že dojem islamizované společenské sféry odrážel islámské státní zřízení. Všechna skutečná moc v oblastech politiky, ekonomiky či obrany totiž zůstala v rukách královské vládnoucí rodiny.³⁷

Wahhábovští náboženští představitelé, jakožto nositelé doktríny čistého a autentického islámu, byli zdrojem legitimacy Ibn Saúdovy vlády. Proto to s nimi neměl Ibn Saúd nikdy příliš jednoduché, jelikož často musel hledat kompromis mezi svými vlastními záměry a tím, co bylo přípustné z hlediska wahhábovských měřítek. Výhrady měli [‘]ulamá’ především se zaváděním technických novot ze západu jako jsou automobily³⁸, telegraf, nebo rádio, přivedené do země později, v roce 1948.³⁹ Stejně tak vyjadřovali svůj nesouhlas s obohacováním školních osnov o některé nové předměty jako je kreslení, filozofie, cizí jazyky, geografie a nejrůznější vědy, které považovali za neislámské.⁴⁰

³⁶ COMMINS, David Dean, s. 94.

Rok založení Výboru viz http://www.marefa.org/index.php/هيئة_الأمر_بالمعروف_والنهي_عن_المنكر
Koncept přikazování ctností a zakazování zavrženíhodného viz například Korán (3:104): „*Nechť stane se z vás obec, jež bude vyzývat k dobrému, přikazovat vhodné a zakazovat zavrženíhodné. A takoví budou blaženi.*“

³⁷ AL-RASHEED, Madawī. *Contesting the Saudi State*, s. 25.

³⁸ COMMINS, David Dean, s. 88.

³⁹ Tamtéž, s. 110.

⁴⁰ Tamtéž, s. 96.

2.2.4 Objevení ropy – počátek nové éry

Důležitým mezníkem pro vývoj Saúdské Arábie byl bezpochyby objev ropy. V květnu 1933 byla udělena ropná koncese společnosti *Standard Oil Company of California* (budoucí *Aramco – Arabian American Oil Company*, dnes *Saudi Aramco*) a o téměř 5 let později začal vrt ve Východní provincii produkovat první ropu.⁴¹

S rostoucím ropným bohatstvím se nemusel Ibn Saúd spoléhat pouze na zisky z poutí do svatých měst a výběr zakátu a mohl seriózněji přistoupit k budování státu. Fakt, že příliv petrodolarů a počátek prosperity království plynul z nově uzavřeného spojení s Američany, byl proti srsti wahhábovským 'ulamá', prosazujícím povinnost muslima vyhýbat se styku s nevěřícími a otevřeně jim projevovat nepřátelství. Ibn Saúd byl mj. nařknut, že zemi zaprodává nevěřícím. Pro pracovníky ropné společnosti, jejichž počet se stále zvyšoval, byly v oblasti al-Ahsá' stavěny uzavřené komplexy, připomínající americká městečka, jejichž zdi oddělovaly dva velice odlišné světy. Rozpaky působily rovněž luxusní paláce, které si z peněz plnící se královské pokladny nechávali stavět členové vládnoucí rodiny.

Přesto všechno ale ještě v raných 50. letech, na sklonku Ibn Saúдова života, nebylo Království Saúdské Arábie nikterak moderní zemí s vyspělým státním aparátem či infrastrukturou⁴², a o jeho prvotní vývoj, především v otázkách poskytování služeb, zdravotnictví, vzdělání, výstavby silnic apod., se výrazně zasloužila společnost *Aramco*.⁴³

---

⁴¹ Our History. SAUDI ARAMCO [online]. Dostupné z: <http://www.saudiaramco.com/en/home.html#our-company%257C%252Fen%252Fhome%252Four-company%252Four-history0.baseajax.html>

⁴² COMMINS, David Dean, s. 101-103.

⁴³ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 96.

2.2.5 Vláda krále Sa'úda

Král 'Abd al-'Azíz ibn Sa'úd zemřel v listopadu 1953.⁴⁴ Ještě před svou smrtí založil Radu ministrů, exekutivní vládní orgán, který však ve skutečnosti žádnou exekutivní moc neměl, jelikož veškeré kroky vlády musel schválit král.⁴⁵ Navíc nástupce Ibn Sa'úda, jeho nejstarší syn Sa'úd ibn 'Abd al-'Azíz, královským dekretem zrušil post premiéra, a *de facto* přejal jeho funkci na sebe.⁴⁶ Korunním princem a zástupcem premiéra byl tehdy Sa'úduv bratr Fajsal.⁴⁷

Po smrti zakladatele království Ibn Sa'úda, téměř mytické osobnosti s pevným postavením ve státě, se vynořila věčná a vrtkavá otázka nástupnictví, která je v Saúdské Arábii aktuální dodnes.⁴⁸

Profesorka Madawi Al-Rasheed popisuje tři hlavní mocenské frakce, které vznikly za doby vlády Sa'úda a které soupeřily o vliv. Některé z nich jsou živé dodnes. První frakci tvořil král Sa'úd a jeho vlastní synové⁴⁹, druhou reprezentoval Sa'úduv bratr Fajsal a jeho nevlastní bratři, později známí jako Sudajríjská sedma⁵⁰, z níž vzejde v pořadí čtvrtý král. Třetí skupinou pak byli mladší synové Ibn Sa'úda, z nichž nejvýraznější byl asi princ Talál, jenž usiloval o přeměnu Saúdské Arábie v konstituční monarchii a stál za založením opozičního liberálního hnutí Svobodných princů, jež bylo inspirováno především násirismem. Roku 1961 byl Talál nucen odejít na několik let do exilu.⁵¹

Právě násirismus a socialismus, politické trendy těšící se v té době v arabském světě velké popularity, představovaly hrozbu pro království,

⁴⁴ COMMINS, David Dean, s. 102.

⁴⁵ Tamtéž, s. 108.

⁴⁶ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 108.

⁴⁷ Fajsal byl druhým nejstarším potomkem zakladatele státu a Saúduv největší rival, kterého se mu nakonec nakonec po jedenácti letech podařilo odstavit od moci a ujmout se tak trůnu.

⁴⁸ KECHICHIAN, Joseph A. *Succession in Saudi Arabia*. New York: Palgrave, 2001, s. 9.

⁴⁹ Saúd pokračoval v praxi svého otce a protěžoval vlastní potomstvo na úkor svých bratrů (AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 108).

⁵⁰ Název je odvozen od jména jejich společné matky.

⁵¹ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 109-110.

jež si budovalo autoritu na své islámské podstatě a věrnosti tradicím. Proto se Saúdská Arábie ještě více přimkla k USA, jež v rámci Eisenhowerovy doktríny proti šíření vlivu komunismu, hledaly spojence na Blízkém východě.⁵²

Roku 1962, v králově nepřítomnosti, zformoval jeho bratr Fajsal nový vládní kabinet, do něhož dosadil své spřízněné nevlastní bratry Fahda a Sultána a odstavil od klíčových funkcí syny krále Sa'úda. Zároveň slíbil realizaci desetibodového reformního programu⁵³, zahrnujícího mj. zavedení Základního zákona, Soudního výboru či zrušení otroctví. Sa'úd byl nakonec, dne 28. března 1964 po měsících boje o trůn, donucen k abdikaci ve prospěch svého mladšího bratra Fajsala.⁵⁴

2.2.6 Vláda krále Fajsala – počátek prosperity

Období vlády krále Fajsala (1964-1975) bývá označováno jako *nahda* (obroda) a znamenalo začátek skutečného rozvoje země do podoby moderního státu. Fajsalova „modernizace v rámci islámských tradic“, umožněná stále vzrůstajícími ropnými zisky, znamenala hlavně nebývalý rozvoj vzdělávání (i dívčího), infrastruktury a státního aparátu.⁵⁵ Nebývalé slávy a mezinárodního uznání dosáhl král Fajsal po tom, co koalice arabských zemí v čele s Egyptem⁵⁶ prohrála Šestidenní válku s Izraelem. Saúdská Arábie tehdy převzala vůdčí roli v arabském světě a začala se výrazně angažovat v otázce osvobození Palestiny, převážně co

---

⁵² Tamtéž, s. 116-120.

⁵³ Základní zákon byl zaveden až v roce 1992, za krále Fahda v roce. Kompletní znění zákona viz přílohy.

⁵⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*.

⁵⁵ Tamtéž, s. 121-123.

⁵⁶ Egypt byl hlavním arabským rivalem Saúdské Arábie od roku 1962, kdy proti sobě tyto země nepřímo bojovaly v Jemenské válce, do roku 1967, kdy se odehrála Šestidenní válka, jejíž prohra citelně poškodila pověst Egypta a jeho prezident Násira.

se týče financování činnosti OOP (Organizace pro osvobození Palestiny) a zemí sousedících s Izraelem.⁵⁷

Navíc roku 1973, po Říjnové válce proti Izraeli, vyhlásil Fajsal ropné embargo na západní země, čímž se nebývale zvedla cena ropy na trhu. Díky přílivu velkého bohatství si mohl král Fajsal dovolit sponzorovat výstavbu mešit a náboženských vzdělávacích center v zahraničí, čímž svým způsobem připomenul světu roli Saúdské Arábie coby patrona islámu.⁵⁸

Dne 25. března 1975 byl král Fajsal zavražděn svým synovcem Fajsalem ibn Musá'idem a trůnu se chopil dosavadní korunní princ, Fajsalův bratr Chálid.⁵⁹

2.2.7 Vláda krále Chálida – krize 70. let

Období jeho vlády bylo sice charakterizováno materiální prosperitou plynoucí z ropných zisků, zároveň však začínala sílit opozice proti režimu, který se čilými styky s nevěřícími (USA) a nevhodným vystupováním členů královské rodiny, začal vzdalovat ideálům skutečného islámského státu.⁶⁰ Rok 1979 ukázal jako kritický pro celou zemi.

2.2.7.1 Obsazení mešity v Mekce

Dne 20. listopadu 1979, během pouti do Mekky, obsadil Džuhajmán al-^oUtajbí spolu s dvěma stovkami přívrženců (udává se i počet okolo čtyř až pěti set) Velkou mešitu v Mekce a po dobu dvou týdnů v ní držel poutníky jako rukojmí. al-^oUtajbí prohlásil svého společníka Muhammada ibn ^oAbd Alláha al-Qahtáního *mahdí*⁶¹ a žádal odstoupení

⁵⁷ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 130-131.

⁵⁸ BERÁNEK, Ondřej, s. 26.

⁵⁹ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 143.

⁶⁰ Tamtéž, s. 163-144.

⁶¹ Koncept příchodu *mahdího* je součástí islámské eschatologie. Podle tradice přijde na zemi spasitel, *mahdí* – [Bohem] správně vedený – a bude několik let spravedlivě vládnout, dokud

zkorumpované vládnoucí rodiny.⁶² Rovněž označil náboženský establishment za oportunistické pokrytce, jelikož prý podporují zkorumpovanou vládu, výměnou za bohatství.⁶³ Vláda, jakožto oficiální 'ulamá', se snažila skrýt politickou podstatu celého problému a prezentovala jej jako věc náboženství. al-Qahtání byl obviněn, že se za opravdového mahdího pouze vydává, čímž 'ulamá' *de facto* posvětili vstup ozbrojených složek na posvátnou půdu mešity a zákrok proti únoscům.⁶⁴ Ti byli nakonec zajati a al-'Utajbí, včetně několika desítek svých druhů byli popraveni.⁶⁵

2.2.7.2 Rozkvět opozice

Incident v Mekce byl prvním výraznějším projevem vzdoru a nesouhlasu se saúdskou vládou, na které měly v následujících letech navazovat některé další. Mohli bychom říci, že rozkvět opozice v 70. letech byl do značné míry umožněn modernizací vzdělávacího systému Saúdské Arábie, kdy vzdělání již nebylo výsadou omezeného kruhu 'ulamá'.⁶⁶ Univerzity produkovaly nové intelektuály, schopné hlubšího a kritičtějšího pohledu na náboženské texty a rozšíření náboženského diskurzu. Tito 'ulamá' si říkali *šabáb as-sahwa* (mládež probuzení)⁶⁷

„Sahwisté“, na rozdíl od oficiálních 'ulamá', věnujících se převážně rituální sféře islámu a sociální oblasti, se aktivně zabývají i politickými otázkami. Sahwa byla nábožensko-politické hnutí, požadující svržení současné vlády a nastolení nové, legitimní vlády nebo alespoň reformu stávajícího saúdsko-wahhábovského establishmentu. Hnutí bylo

---

nenastane Soudný den. (Mahdī. *Encyclopedia Britannica* [online]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/358096/mahdi>)

⁶² AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 144-145.

⁶³ COMMINS, David Dean, s. 156-166.

⁶⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 145-146.

⁶⁵ COMMINS, David Dean, s. 168.

⁶⁶ AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 54.

⁶⁷ Tamtéž, s. 65.

ovlivněno myšlenkami Muslimského bratrstva, které se v 60. letech dostaly do Saúdské Arábie převážně z Egypta a Sýrie.⁶⁸

Přes veškeré výhrady k vládnoucímu režimu, ale nakonec sahwisté v průběhu 90. let podleli jeho nátlaku, jejich hlasy se ztišily a oni v podstatě přešli do služeb státu, jelikož se to ukázalo jako výhodné a bezpečné. „*Sahwisté přijali staré schizma mezi sekulárním státem náboženskými kruhy.*“⁶⁹ Stát jim umožnil přístup do televize, deníků a jiných médií, takže se mohou soustředit na různé vzdělávací programy a nápravu společnosti „zdola“. Na druhou stranu mohou oni, coby bývalí disidenti, posloužit státu jako prostředník při vyjednávání s daleko nebezpečnějšími opozičními skupinami radikálních džihádistů, či tlumit projevy nespokojenosti saúdské mládeže.⁷⁰

2.2.7.3 Nepokoje ve Východní provincii

Prakticky souběžně s al-^oUtajbího povstáním začaly také ší^oitské nepokoje ve Východní provincii, kde se nachází většina ropného bohatství Saúdské Arábie. Tyto nepokoje diskriminované části obyvatelstva byly podněcovány ší^oitským Íránem, který byl již téměř rok po převratu Chomejního, a který, v rámci vývozu islámské revoluce, povzbuzoval své bratry v Saúdské Arábii v boji proti pokryteckému režimu. Demonstrace ší^oitů byly nakonec, v únoru 1980 potlačeny. Vláda jednak pozatýkala jejich vůdce, zároveň ale také slíbila ší^oitům zlepšení životních podmínek v zanedbané východní části země.⁷¹

2.2.8 Vláda krále Fahda – období reálného ohrožení

Roku 1982 zemřel král Chálid a trůnu se ujal jeho nevlastní bratr Fahd, jeden z tzv. Sudajríjské sedmy, skupiny vysoce postavených princů

⁶⁸ Tamtéž, s. 66-71.

⁶⁹ „*Sahwis accepted the old schism between the secular state and the religion coterie.*“ (Tamtéž, s. 96.)

⁷⁰ Tamtéž, s. 96-101.

⁷¹ COMMINS, David Dean, s. 171.

– vlastních bratrů, jejichž vliv v době Chálidovy vlády sílil, s tím jak ujímali některých důležitých funkcí ve státě. Nový král nepřinesl žádnou výraznou změnu dosavadního režimu – již jako korunní princ zastával řadu královských pravomocí a činil mnohá důležitá vládní rozhodnutí. Tehdejší král Chálid se totiž, především kvůli svému chatrnému zdraví, spokojil spíše s ceremoniální funkcí. Zřejmě i díky tomu, že sám nikdy nebyl příliš politicky aktivní.⁷²

Král Fahd přijal roku 1986 titul Opatrovníka dvou posvátných mešit, čímž chtěl vyzdvihnout islámskou podstatu státu a dát najevo svoji zbožnost.⁷³ Období Fahdovy vlády však nebývá vnímáno příliš pozitivně, hlavně po ekonomické stránce země a bývá kladeno do protikladu s dobou prosperity, již odstartoval král Fajsal.⁷⁴

V 80. letech totiž poklesly ceny ropy a růst saúdsko-arabské ekonomiky se zpomalil. Vláda sice zastavila některé rozsáhlé rozvojové projekty, pokračovala však ve sponzorování veřejných služeb či dotování cen energií, na což si obyvatelé snadno zvykli. Navíc panovala v království vysoká míra nezaměstnanosti, jež je v Saúdské Arábii (jakož i v celém arabském světě) velkým problémem i v dnešní době. V 70. a 80. letech vycházeli z univerzit mladí Saúdové především s diplomou z nejrůznějších náboženských věd a těžko hledali uplatnění v době rozvoje sektoru služeb a budování infrastruktury státu.⁷⁵

Stát se tedy ve velké míře spoléhal na zahraniční pracovní sílu, tvořenou převážně nesaúdskými Araby, asiaty či pracovníky ze západních zemí. V roce 1985 bylo podle odhadů více než 71% pracovní síly v zemi bez saúdské státní příslušnosti. V 80. letech se začaly prohlubovat sociální a ekonomické rozdíly mezi saúdským obyvatelstvem.

---

⁷² AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 148-149.

⁷³ King Fahd. *The Telegraph* [online]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/1495300/King-Fahd.html>

⁷⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 150.

⁷⁵ COMMINS, David Dean, s. 128.

Mladí a vzdělaní lidé bez práce si začali více všímat a uvědomovat si nespravedlivé počínání vlády a její provázanosti se Západem, jenž začal být vnímán jako zdroj všeho zla. Přirozenou alternativou se pro ně zdál být návrat k autentickému islámu, a náboženský konzervatismus. „*Někteří členové starší generace, kteří profitovali na ropném boomu v 70. letech, byli zaskočeni radikalizací svých vlastních dětí v letech osmdesátých.*“⁷⁶

Kromě již zmíněných problémů měla Saúdská Arábie v 80. letech ještě jiné starosti. Jednak probíhala válka mezi sousedním Irákem a Íránem, zároveň také bojovali muslimové v Afghánistánu⁷⁷ proti Sovětům, jejichž komunistická ideologie byla v rozporu s islámem a představovala pro království potenciální hrozbu. V obou konfliktech se Saúdská Arábie spíše nepřímo zapojila. Do Afghánistánu vysílala dobrovolníky a sponzorovala výcvik jednotek *mudžáhidů* v Pákistánských táborech.⁷⁸

2.2.9 Potíže v oblasti Zálivu

Co se týče Irácko-iránské války, obě země představovaly pro království riziko, jelikož byly obě vojensky silnější a měly teritoriální ambice, jež se mohly eventuálně dotknout i Saúdské Arábie.

Saddámův Irák si činil historický nárok na Kuvajt, revoluční Írán zase pomýšlel na území Bahrajnu. Navíc probíhaly mezi oběma válčícími zeměmi hádky o území okolo řeky Šatt al-^cArab, ústící do Perského zálivu.

Dalším důvodem k obavám byly ideologie obou válčících stran. Ani panarabismus sekulárního, ba^cthistického Iráku, ani protizápadní revoluční rétorika ší^citského Íránu nebyly důvodem k radosti Saúdské Arábie. Nakonec dal ale král Fahd přednost podpoře Iráku, podobně jako

⁷⁶ „Some members of the older generation who had benefited from the oil boom of the 1970s were puzzled by the radicalization of their own children in the 1980s.“ (AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 151-155.)

⁷⁷ Podrobněji viz kapitola „Boje v Afghánistánu a zavedení vlády Tálibánu v roce 1996“

⁷⁸ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 159.

jiné státy Zálivu, ve kterých hrozily šířtské nepokoje proti tamním sunnitským režimům. Celková finanční pomoc Iráku od Saúdské Arábie činila 25,7 miliard dolarů a zčásti se jednalo o půjčku.

Tu ovšem později nebyl Irák, ekonomicky zruinovaný osmiletou válkou, schopen splácet a jeho tíseň vyústila roku 1990 v další nebezpečný konflikt v oblasti Zálivu, tentokrát s jedním ze svých dalších věřitelů – Kuvajtem.⁷⁹ Irák tehdy obsadil sousední Kuvajt a prohlásil jej za součást svého území, což vyústilo ve Válku v Zálivu.⁸⁰ Jeho počin představoval bezpečnostní hrozbu pro Saúdskou Arábii a ta si vyžádala pomoc Spojených států amerických. Irák byl sice poražen počátkem roku 1991, uvnitř Saúdské Arábie však začala sílit opozice, která kritizovala vládu za to, že vpustila na posvátnou půdu muslimů armádu nevěřících.

Opozice požadovala zavedení reforem, na což král Fahd v březnu 1992 odpověděl zavedením tří důležitých zákonů: 1) Základní zákon vlády, 2) Zákon o konzultativním výboru a 3) Zákon o provinciích.⁸¹

Základní zákon definuje Království Saúdské Arábie jako dědičnou monarchii, jejíž ústavou je Korán a sunna. Od Koránu a Sunny je také odvozena autorita vlády, která se zavazuje dodržovat uplatňování šarícy, přikazovat dobré a zakazovat zavrženíhodné, spravovat dvě posvátné mešity a jednat v zájmu muslimských a arabských zemí. Zároveň bude vylepšovat vztahy s přátelskými zeměmi. Systém vládnutí je založen na spravedlnosti, konzultaci (*šúrá*) a rovnosti, a to v souladu se šarícou. Občané by měli poslouchat svého krále v časech dobrých i zlých. Stát je ochráncem lidských práv v rámci islámského práva šaríca.⁸²

Zákon o konzultativním výboru původně ustanovoval výbor 60 expertů (dnes je jejich počet 150), jmenovaných králem. Ti by měli

---

⁷⁹ Tamtéž, s. 157.

⁸⁰ Podrobněji viz další kapitola „Válka v Zálivu“.

⁸¹ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 172-175.

⁸² Celé znění Základního zákona viz Příloha č. 1.

vyjadřovat svůj názor na dané aktuální problémy. Konečné slovo má při rozhodování Král.⁸³

Zákon o provinciích se týká správy jednotlivých částí země, kterou mají na starosti místní výbory většinou 10 lidí jmenovaných emírem s hodností ministra. Účelem zákona je odstranit korupci na regionální úrovni.⁸⁴

V listopadu 1995 krále Fahda ranila mrtvice, načež se již nemohl plně věnovat státnickým otázkám. Od té doby fakticky vládne jeho nevlastní bratr ^cAbd Alláh, tehdejší korunní princ, jenž byl oficiálně jmenován králem v roce 2005, po Fahdově smrti.⁸⁵

---

⁸³ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 173-174.

⁸⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 174-175.

⁸⁵ BERÁNEK, Ondřej, s. 34.

3 POSTOJE SAÚDSKÉ ARÁBIE K DŮLEŽITÝM UDÁLOSTEM BLÍZKÉHO VÝCHODU OD ROKU 1990

3.1 Válka v Zálivu

Dne 2. srpna 1990 irácká armáda napadla a obsadila území Kuvajtu a podnítila tak další konflikt v oblasti Perského zálivu, který měl dalekosáhlé důsledky pro Saúdskou Arábii. Její vláda totiž díky svému počínání během konfliktu zaznamenala prudký nárůst opozice, jež zpochybňovala její legitimitu.

Irák byl v té době ekonomicky velice vyčerpán osmiletou válkou s Íránem, a několika zálivovým státům, včetně Kuvajtu i Saúdské Arábie, dlužil nemalé finanční částky právě za pomoc během války.⁸⁶ Saddám Husajn ale tehdy zřejmě podcenil situaci, když se domníval, že okolní státy i světové mocnosti budou jeho anexi bohatého Kuvajtu víceméně přehlížet a nijak výrazněji do konfliktu nezasáhnou.⁸⁷ Možná by se tak i stalo, nebýt toho, že okupací Kuvajtu se silná Saddámova armáda dostala do blízkosti ropných polí ve východní části Saúdské Arábie. Tím u ní vyvolala obavy z další irácké invaze – tentokrát na její půdu. Nebyla však jediná, kdo se začal strachovat o stabilitu v Perském zálivu. Saddámova anexe Kuvajtu rovněž ohrozila tamní zájmy Spojených států. Saúdská Arábie je důležitým spojencem Američanů na Blízkém východě prakticky od dob založení moderního království. Profesor Ibrahim M. Abu-Rabi' se dokonce nezdráhá označit Království Saúdské Arábie za americký protektorát.⁸⁸

---

⁸⁶ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 157.

⁸⁷ LEWIS, Bernard. *Dějiny blízkého východu*. Překlad Pellarová Milena Pellarová a Zuzana Rousová. Praha: Lidové noviny, 1997. Dějiny států, s. 323.

⁸⁸ ABU-RABI', Ibrahim M. *Contemporary Arab thought. Studies in post-1967 Arab intellectual history*. Sterling, Va.: Pluto Press, 2004, s. 21.

K napjaté situaci v Zálivu tehdy ještě přispěla silící Saddáмова rétorika proti Izraeli, dalšímu chráněnci Spojených států na Blízkém východě, pro něhož by případný konflikt v regionu mohl představovat velké nebezpečí.⁸⁹

Americká výzvědná služba předložila saúdské vládě satelitní snímky zobrazující početné irácké vojsko v blízkosti saúdských hranic.⁹⁰ Saúdská Arábie si tehdy dobře uvědomovala, že by její armáda nebyla příliš rovnocenným soupeřem pro Saddámovo početné vojsko, navzdory vysokým výdajům na obranu země v posledních letech. Na základě těchto okolností se král Fahd rozhodl obrátit s žádostí o pomoc na Washington. Ač nerad, souhlasil nakonec s umístěním až dvou set tisícové armády koalice západních zemí na posvátnou půdu kolébky islámu. Jak se později ukázalo, spojenecká armáda ve skutečnosti čítala na půl milionu vojáků a její drtivou většinu tvořili Američané. V menší míře také pomohly Saúdské Arábii některé arabské státy.⁹¹

Válka v Zálivu skončila v průběhu první třetiny roku 1991 jednoznačným vítězstvím koalice a porážkou Saddáma Husajna, jehož jednotky byly buď zničeny, nebo zahrnány zpět do Iráku.⁹²

V Saúdské Arábii se však rozdmýchala diskuze o tom, zda nebyla přítomnost cizích vojsk na posvátné půdě v rozporu s islámem, respektive wahhábovskou doktrínou, pro níž je otázka postoje k bezvěrcům ožehavým tématem již od samého jejího počátku. Král Fahd

---

⁸⁹ BARNETT, Michael N. *Dialogues in Arab politics: negotiations in regional order*. New York: Columbia University Press, ©1998, s. 215.

⁹⁰ BERÁNEK, Ondřej, s. 86.

Jak se později ukázalo, snímky byly zfalšované a ne zcela odpovídaly realitě. (PETERSON, Scott. In War, Some Facts Less Factual. *The Christian Science Monitor* [online]. Dostupné z: <http://www.csmonitor.com/2002/0906/p01s02-wosc.html>)

⁹¹ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 163-164.

⁹² Saddam's Iraq Key Events: Gulf War 1990-1991. *BBC News* [online]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/02/iraq_events/html/ground_war.stm

tehdy potřeboval náležitě obhájit pozvání početného vojska „nevěřících“, a uchýlil se ke scénáři nikterak neobvyklému v Saúdské Arábii.

Vláda si k již „hotovému“ politickému rozhodnutí, které by mohlo před muslimskou obcí působit rozporuplně, vyžádala jeho posvěcení oficiálními wahhábovskými šejchy. Ti měli dle tradičního chápání saúdsko-wahhábovského svazku dohlížet na to, aby panovník vládl v souladu s islámem. Měli mu poskytovat radu (*nasíha*) ohledně vedení *ummy* a nejrůznějších politických krocích, případně tyto kroky sami podněcovat. Postupem času však začali být tito šejchové využíváni k pouhému legitimizování panovníkových činů, spíše než iniciování spravedlivých rozhodnutí dle islámských principů.

Dne 14. srpna 1990 tedy vydal Výbor nejvyšších °ulamá' v čele s °Abd al-°Azizem ibn Bázem⁹³ náboženské dobrozdání (*fatwá*, pl. *fatáwá*), odsuzující nepřijatelné počínání Saddáma Husajna při jeho anexi Kuvajtu. Zároveň tato fatwá umožnila saúdské vládě vyžádat pomoc „arabských i nearabských zemí v odvrácení očekávaného nebezpečí“. O pomoci USA a jiných „bezvěrců“ přitom nepadla zmínka.⁹⁴

O tom, že stěžejní roli sehraje při osvobození Kuvajtu a obraně Saúdské Arábie koalice nemuslimů vedená Spojenými státy, se v několika svých *fatáwá* ohledně irácké agrese zmiňuje Ibn Báz až o několik dní později.⁹⁵ Možnost vyhledat pomoc u nevěřících v nich obhájuje mírou závažnosti dané situace, kdy irácká agrese ohrožuje jak

⁹³ Ibn Báz byl možná nejznámějším šejchem moderního saúdského státu a v té době Velkým muftím země Saúdské Arábie.

⁹⁴ COMMINS, David Dean, s. 176.

⁹⁵ Viz Volume 6 v archivu *fatawá* šejcha ibn Báže na oficiálním webu „Ústavu pro náboženský výzkum a vydávání *fatawá*“ (General Presidency of Scholarly Research and Ifta') IBN BAZ, `Abdul-`Aziz. *Fatwas of Ibn Baz. Saudi Arabia: Portal of The General Presidency of Scholarly Research and Ifta'* [online databáze]. Dostupné z: <http://alifta.com/Fatawa/FatawaChapters.aspx?MenuID=0&View=tree&NodeID=1&PageNo=1&BookID=14&Rokn=false>

zemi, tak i muslimy a samotný islám, protože je potřeba přijmout jakákoliv opatření na její potlačení.⁹⁶

To, že se Saúdská Arábie obrátila na nevěřící (USA), aby jí pomohli v boji proti Iráčanům – tedy svým muslimsko-arabským bratrům – bývá vnímáno jako určitá zrada islámské pospolitosti a je to jedním z důvodů kritiky, která se na saúdskou vládu snesla v důsledku Války v Zálivu.

Ibn Báz si je dobře vědom nemožnosti stát na straně nevěřících v boji proti muslimům. Považuje ale za přípustné vyhledat pomoc u nevěřících proti agresivnímu utlačiteli, za kterého byl Saddám Husajn považován.⁹⁷

Zde musíme brát v potaz tradičně přísná měřítka wahhábovské doktríny na to, kdo je opravdový muslim a kdo ne. Šejch Ibn Báz označil Saddáma Husajna za ba^cthistického bezvěrce a i kdyby jím nebyl, pořád by zůstal zázrak proti němu dle sunny legálním, což šejch dokládá *hadíthem* ze sbírky *Sahíh al-Bucharí*: „*I pravil Prorok (necht' mu Bůh požehná a dá mu mír): ‚Pomoz bratru svému, jestliže je utlačitel anebo utlačovaný.‘ Muž řekl: ‚Ó Posle Boží! Pomohu mu, jestliže je utlačovaný, ale pokud je on sám utlačitel, jak bych mu měl pomoci?‘ A Prorok (necht' mu Bůh požehná a dá mu mír) odpověděl: ‚Tím, že mu zabrániš v utlačování jiných‘*“⁹⁸

To, že je možné vyhledávat pomoc i u bezvěrců a spolupracovat s nimi potom Ibn Báz v též fatwě dokazuje velice výmluvným použitím části verše 6:119 súry „Dobytek“ (*al-An'ám*): „...když vám Bůh již srozumitelně objasnil vše, co je vám zakázáno – leda jste-li donuceni.“⁹⁹ Podle šejcha Ibn Báže totiž byla saúdská vláda k vyžádání si pomoci

⁹⁶ IBN BAZ. Fatwas of Ibn Baz, Volume 6, s. 150-151.

⁹⁷ IBN BAZ. Fatwas of Ibn Baz, Volume 6, s. 151.

⁹⁸ IBN BAZ. Fatwas of Ibn Baz, Volume 6, s. 102.

Hadíth viz Sahih Bukhari. *Hadith Collection* [online databáze]. Book 43, Number 624. Dostupné z: <http://www.hadithcollection.com/sahihbukhari.html>

⁹⁹ Korán (6:119)

cizích vojsk donucena, a to pod tíhou okolností (čímž tedy jednala v souladu s uvedeným veršem). Zmíněný úryvek z Koránu však v takovémto vytrženém kontextu nepůsobí příliš důvěryhodně a budí dojem, že by se dal použít na ospravedlnění všech možných přestupků vůči islámu.

Dalším argumentem podle šejcha je, že i sám Prorok využil pomoci a ochrany jednoho z nevěřících – svého strýce Mut[‘]ima ibn [‘]Adího, jenž mu poskytl azyl před návratem do Mekky. Po dobytí Chajbaru zase muslimové využívali židy jako pracovní sílu na polích, jelikož sami byli zaneprázdněni vykonáváním povinnosti džihádu.¹⁰⁰

Postoje Ibn Báže ohledně pomoci nevěřících poměrně dobře ilustrují pragmatičnost oficiálních saúdských [‘]ulamá’ a jejich schopnost odůvodnit z hlediska islámu téměř jakýkoliv krok vlády. Otázkou však zůstává, zda inkriminované fatáwá, přestože nepostrádají jistou logiku, pozitivně přijmou i obyvatelé Saúdské Arábie, jimž jsou především směřované. Přizvání početné armády bezvěrců na půdu islámu v roce 1990 totiž působilo jako příslovečná špička ledovce, vezmeme-li v potaz, že saúdská vláda udržuje čilé styky s nevěřícími – převážně USA – již několik desítek let, navzdory wahhábovské doktríně, která styky muslimů a nevěřících odsuzuje.

Dalším možným důvodem, proč byla celá událost vnímána tak negativně, je i fakt, že se jednalo právě o armádu Spojených států, které pro mnohé Araby a muslimy ztělesňují západní imperialismus. Podle Safára al-Hawálího, jednoho z nejvýraznějších opozičních [‘]ulamá’ v době po Válce v zálivu, byla válka pouze příležitostí Spojených států k upevnění jejich dominance na Blízkém východě.¹⁰¹

¹⁰⁰ IBN BAZ. *Fatwas of Ibn Baz*, Volume 6, s. 106.

¹⁰¹ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 166.

Po skončení Války v Zálivu nastalo období petic a otevřených dopisů vládě, v nichž signatáři z nejrůznějších společenských kruhů a rozličných povolání požadovali zavedení reformem.¹⁰²

3.2 Palestinská otázka a mír mezi Izraelem a Palestinci

Od prosince 1992 do srpna 1993 probíhaly v norském Oslu mírové dohody mezi Izraelem a Palestinci. Jednalo se o historickou událost, během níž se poprvé setkali představitelé obou stran (Jicchak Rabin a Jásir ^oArafát) a jež odstartovala mírový proces mezi dlouholetými nepřáteli.¹⁰³

Otázka Palestiny je jedním ze stěžejních témat oblasti Blízkého východu prakticky již od počátku 20. století, hlavně pak od vyhlášení státu Izrael v roce 1948. Problém Palestiny a zájem o jeho vyřešení zůstává stmelujícím prvkem snad všech Arabů i muslimů, přestože byli v průběhu 20. století, v jistém smyslu, rozděleni hranicemi vznikajících moderních států. Jedná se tedy o velice vděčné téma, na které slyší velká část populace Blízkého východu, a dostatečná míra pozornosti tomuto tématu je vždy ku prospěchu kterémukoliv z vůdců arabsko-muslimského světa.

V letech 1948 až 1967 byl nejvýraznějším bojovníkem za palestinskou otázku egyptský prezident Džamál ^oAbd an-Násir, a to v rámci panarabismu. Po Šestidenní válce s Izraelem se do palestinské otázky začala více zapojovat právě Saúdská Arábie, hlavně co se týče financování OOP (Organizace pro osvobození Palestiny) a států hraničících s Izraelem.¹⁰⁴

---

¹⁰² Viz Podkapitola 2.2.9.

¹⁰³ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno, 2005, s. 188.

¹⁰⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 130-131.

Aktivní účast v řešení palestinské otázky je pro Saúdskou Arábii jedním z klíčových témat její zahraniční politiky.¹⁰⁵ Dle jejího oficiálního postoje je podpora Palestinců, jakožto muslimů, islámskou i arabskou povinností. Saúdská Arábie se v Palestině dlouhodobě angažuje jak politicky, tak i ekonomicky a sociálně. Ministerstvo zahraničních věcí hrdě prohlašuje, že saúdská finanční podpora palestinské otázky je největší ze všech arabských států.

Během první *intifády*, která začala v roce 1987 a skončila právě uzavřením mírové Dohody z Osla roku 1993, sponzorovala Saúdská Arábie Palestince v rámci speciálního fondu.¹⁰⁶

Co se týká samotného postoje k uzavření Dohod z Osla, Saúdská Arábie sice podporovala uzavření míru mezi Izraelci a Palestinci, sama se však jednání a vylepšování vztahů s Izraelem spíše vyhýbala, jelikož se jedná o pro ni citlivé téma. Během období vlády krále Fajsala byla Saúdská Arábie jedním z nejhlasitějších odpůrců Izraele. Po jeho smrti, ale hlavně potom po Válce v Zálivu, se ale začala více zabývat otázkou vlastní bezpečnosti a zaujímat takovou politiku, jež by ji z arabsko-izraelského konfliktu vymanila. Probíhající mírová jednání v Oslu se k tomu zdála být dobrou příležitostí, a tak se Saúdská Arábie postupně stávala zastáncem usmíření s židy.¹⁰⁷

Muslimové vnímají židy, stejně jako křesťany, jako tzv. „vlastníky Písma“ nebo také „lid Knihy“. Jsou si vědomi, s nimi sdílí tradici zjevení Božího slova, a i když se židé i křesťané postupem času od Božího slova odchýlili, jsou jejich svatá Písma respektována a islám je většinou nestaví

---

¹⁰⁵ Kingdom Stance on Palestinian Issue. KINGDOM OF SAUDI ARABIA: MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. Dostupné z: <http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/KingdomForeignPolicy/Pages/PalestineCase34652.aspx>

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ CORDESMAN, Anthony H. *Saudi Arabia Enters the twenty-first century. The political, foreign policy, economic, and energy dimensions*. Westport, Conn.: Praeger, 2003, s. 86-88.

na stejnou úroveň jako ostatní bezvěrci.¹⁰⁸ To však docela neplatí z hlediska wahhábovského učení, které bylo vždycky dosti nekompromisní v posuzování toho, kdo je věřící a kdo ne.

V otázce usmiřování s Izraelem pak je dobře vidět, jak dokáže být vláda Saúdské Arábie pragmatická a zaujmout zcela jiné stanovisko, než měla donedávna, a ještě k tak důležité otázce, jako je dění v Palestině – muslimské zemi okupované židy (tj. bezvěrci, dle wahhábismu), nebo status Jeruzaléma, kde se nachází třetí nejposvátnější mešita. Pro wahhábovské ‘ulamá’ přitom představuje opatrovnictví svatých míst jednu ze zásadních otázek.¹⁰⁹

Dobře to ilustrují dvě odlišné fatwy Velkého muftího Ibn Báze. V té první z roku 1989 odsuzuje židovské útlaky Palestinců a vyzývá podpoře jejich džihádu.¹¹⁰ Na konci roku 1994 ale vydal Ibn Báz fatwu, v níž vyjádřil o tom, že není v rozporu s islámem uzavřít mír s židy nebo jinými bezvěrci. Mír totiž podle něho neznamena přátelství s bezvěrci nebo jejich podporování¹¹¹, ale spíše vzájemné neútočení, které slouží ku prospěchu oběma stranám, jelikož zaručí jejich bezpečnost a umožní i další výhody, jako je vzájemný obchod či diplomatické styky. Své tvrzení podložil Ibn Báz některými činy Proroka Muhammada.¹¹²

Závěrem bychom mohli říci, že případné jednání Saúdské Arábie s Izraelem bude vždy kontroverzní záležitostí v souvislosti s její wahhábovskou doktrínou. Co se však týče angažovanosti Saúdské Arábie v palestinské otázce, ta by se dala chápat jako plnění nenásilné

¹⁰⁸ Viz např. Korán (29:46): „*Nepři se s vlastníky Písma, leda způsobem nejvhodnějším – a pouze s těmi z nich, kdož nespravedliví jsou. A rcete: ‚Uvěřili jsme v to, co bylo sesláno nám, i v to, co bylo sesláno vám, a náš Bůh a váš Bůh jedno jsou; a my do vůle Jeho jsme odevzdáni.‘*“

¹⁰⁹ CORDESMAN, Anthony H., s. 86-88.

¹¹⁰ IBN BAZ. Fatwas of Ibn Baz, Volume 4, s. 295.

¹¹¹ To Korán zakazuje v (5:51) kde se praví: „*Vy, kteří věříte! Neberte si židy a křesťany jako přátele, neboť oni jsou si přáteli jedni druhým. Kdokoliv z vás se s nimi přátelí, ten se stane jedním z nich a Bůh věru nepovede lid nespravedlivý.*“

¹¹² IBN BAZ. Fatwas of Ibn Baz, Volume 8, s. 220.

formy džihádu, jelikož je povinností pomoci muslimským bratřím (-Palestincům) před útlaky nevěřících (-izraelští židé, okupující muslimské území). Podle šejcha Muhammad °Abd al-Wahhába je totiž jedním legitimních důvodů k započetí džihádu, když nepřátelské síly vstoupí na území muslimů.¹¹³ Takhle je také, většinou muslimů, principiálně vnímán vztah mezi jimi a Izraelci – jako okupace. V důsledku osídlování Palestiny židovskými přistěhovalci na začátku 20. století totiž došlo na Blízkém východě k narušení integrity *dár al-islám* (příbytku islámu) a jeho přeměny na *dár al-harb* (příbytek války), což přetrvává dodnes a s čím je těžké se smířit.

Otázkou tedy zůstává, zda je míra plnění závazků Saúdské Arábie vůči islámské komunitě dostatečná a zda by Saúdská Arábie neměla pro vyřešení palestinské otázky udělat víc. Vojenské řešení takového problému je už ale v dnešní době nemyslitelné.

3.3 Válka v Afghánistánu a vzestup Tálibánu roku 1996

3.3.1 Počátky působení Saúdské Arábie v Afghánistánu

V letech 1979 až 1989 probíhala v Afghánistánu válka mezi tamními mudžáhidy a sovětskou armádou. Pro Saúdskou Arábii představoval sovětský komunismus bezvěrecký režim, který by jí mohl v budoucnosti ohrozit a přirozeně se tak přiklonila na stranu tamních bojovníků za věc Boží. Těm poskytovala finanční podporu, zřízení výcvikových táborů i dobrovolníky z řad svých občanů.¹¹⁴

Oficiální náboženský establishment vedený šejchem Ibn Bázem tehdy vyhlásil džihád, jehož legitimitu prý stvrzovala skutečnost, že muslimské území bylo pod útokem nevěřících. Z tohoto důvodu byl afghánský džihád prohlášen individuální povinností (*fard °ajn*) všech

¹¹³ COMMINS, David Dean, s. 25.

¹¹⁴ AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*, s. 159.

muslimů v Afghánistánu a kolektivní povinností (*fard kifája*) muslimů po celém světě.¹¹⁵

Zapojení Saúdské Arábie do džihádu v Afghánistánu mělo ještě jiný důvod, než obavy z komunistické hrozby. Afghánistán totiž představoval odbytíště pro praktické uplatnění ideálů wahhábovské doktríny. Ta totiž navzdory tomu, že je považována za oficiální náboženskou doktrínu Saúdské Arábie, nemá na svojí domácí půdě reálnou možnost uplatnit některé stěžejní body svého učení v praxi. „*Wahhábovský diskurs vynikal v teoretizování konfrontace s ‚bezvěrečným‘ Západem, odmítání jiných islámských tradic [...] a glorifikací konceptu džihádu, bez toho aniž by byl schopen své teorie uvést do praxe ve své zemi.*“¹¹⁶

V neposlední řadě pak sloužila saúdská účast v afghánském džihádu jako ventil pro domácí problémy, se kterými se tehdy vláda potýkala.

Po stažení sovětských vojsk v roce 1989 a vítězství mudžáhidů se však před Saúdskou Arábií vynořil nový problém. Pro saúdské mudžáhidy, kteří se často domů vraceli ovlivněni radikálními tendencemi, totiž bylo těžké opustit myšlenku džihádu a jeho násilného prosazování. Tito lidé si pak začali si všimnout nedostatků svojí vlády, zpochybňovat její legitimitu a z jejich řad se vyvinula nová opozice, často se sklony k násilnému řešení problémů. Jedním z nich byl mj. i nechvalně proslulý Usáma bin Ládín.¹¹⁷

3.3.2 Vítězství Talibánu

Po odchodu sovětských vojsk roku 1989 následovalo v Afghánistánu období občanských válek, kdy mezi sebou soupeřily různé skupiny této etnicky rozmanité země. Hlavními třemi rivaly byli

¹¹⁵ AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 107

¹¹⁶ Tamtéž, s. 104.

¹¹⁷ BERÁNEK, Ondřej, s. 109.

Paštunové, Tádžikové a Uzbekové. V roce 1994, když vrcholily boje mezi těmito třemi frakcemi afghánského obyvatelstva, vyzbrojily paštunské kmenové svazy studenty *deobandských*¹¹⁸ vysokých škol, kteří zformovali hnutí Tálibán (v perštině slovo znamená „studenti“). Jeho emírem byl srpnu 1994 zvolen Mullá Muhammad °Umar. Hnutí si díky své vizi islámského státu poměrně rychle získalo mnoho příznivců a podařilo se mu sjednotit rozdrobené paštunské kmeny.¹¹⁹

První kontakty mezi Tálibánem a Saúdskou Arábií proběhly skrze lovecké výpravy saúdských princů do oblasti Kandaháru v letech 1994-1995. Po navázání vzájemných styků nakonec saúdská vláda finančně a materiálně podpořila Tálibán při jeho vítězném dobytí Kábulu v září 1996.¹²⁰ Jedinými zeměmi, které ale tehdy uznaly hnutí Tálibán jako nového legitimního představitele Afghánistánu, byla pouze Saúdská Arábie, Pákistán a Spojené Arabské Emiráty.¹²¹

Nedlouho po dobytí hlavního města zavedla nová tálibánská vláda řadu přísných, často dosti bizarně znějících opatření, která odpovídala tálibánské interpretaci „autentického“ islámu a měla přinést nový řád do afghánské společnosti.¹²² Nutno dodat, že tálibánská ideologie je však také ovlivněna původním paštunským morálním kodexem.¹²³ Kromě toho všeho se Tálibánci inspirovali i u Saúdské Arábie a rovněž zavedli náboženskou policii, jež měla dohlížet na dodržování islámských zásad.¹²⁴

¹¹⁸ Deobandíja je sunnitsko-hanafijské islámské hnutí, které vzniklo v druhé polovině 19. století v indickém Deobandu. Jeho charakteristikou je zdůrazňování prorocké tradice jako zdroje islámského práva. (SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Překlad Vladimír Petkovič. Brno: Atlantis, 2007, s. 324.)

¹¹⁹ SCHULZE, Reinhard, s. 325.

¹²⁰ RASHID, Ahmed. *Taliban: Islam, oil and the new great game in central Asia*. New ed. London: Tauris, 2002, s. 201.

¹²¹ NIBLOCK, Tim. *Saudi Arabia: Power, legitimacy and survival*. London: RoutledgeCurzon, 2005, s. 121.

¹²² SCHULZE, Reinhard, s. 325.

¹²³ *The Taliban*. Program for Culture & Conflict Studies [online]. NAVAL POSTGRADUATE SCHOOL. s.1 Dostupné z: <http://www.nps.edu/Programs/CCS/Docs/Pubs/The%20Taliban.pdf>

¹²⁴ RASHID, Ahmed, s. 201.

Při setkání jednoho z vůdců Tálibánu, Muhammada Rabbáního, s králem Fahdem v Rijádu v roce 1997 si oba představitelé vyjádřili vzájemné sympatie. Král Fahd pochválil opatření, která vláda Islámského emirátu Afghánistán zavedla a její důsledné prosazování šarí'cy. Vláda Saúdské Arábie tehdy prý ještě slíbila další pomoc tálibánskému režimu, jak se nechal slyšet jeden z jeho představitelů¹²⁵

Vzájemné vztahy obou zemí však utrpěly v roce 1998. Tehdy Tálibán odmítl Saúdské Arábii vydat teroristického vůdce Usámu bin Ládina, se kterým byl v úzkém kontaktu, načež vláda Saúdské Arábie přerušila finanční podporu tálibánskému režimu.¹²⁶

Podobně, jako se Saúdská Arábie dlouhodobě snaží pomáhat Palestincům v rámci arabsko-islámské solidarity, by se dalo zdůvodnit i její rozhodnutí podpořit tálibánské hnutí ve vytvoření islámského státu, kde by byla přísně dodržována šarí'a. To, že takový stát byl nakonec skutečně vytvořen (třebaže neměl příliš dlouhého trvání), by se totiž dalo pokládat za úspěch celého džihádického snažení na území Afghánistánu, v němž Saúdská Arábie sehrála svoji roli. Po porážení komunistických bezvěrců v roce 1989 jednotkami mudžáhidů byla o sedm let později v Kábulu nastolena vláda, jejíž konzervativní náboženská ideologie byla wahhábismu přinejmenším sympatická, v některých ohledech se mu dokonce podobala. Wahhábovští 'ulamá' z těch nejkonzervativnějších kruhů si již delší dobu uvědomovali ideologickou blízkost wahhábismu a deobandíji, na jejímž základě hnutí Tálibán vzniklo.¹²⁷ Znamý saúdský radikální salafista Hammúd ibn 'Uqlá' aš-Šu'ajbí dokonce prohlásil, že tálibánský režim je „*jediný existující islámský režim na světě*“.¹²⁸ Z náboženských kruhů Saúdské Arábie se však ozývaly i hlasy kritické k afghánskému džihádu. Opoziční sahwisté

---

¹²⁵ Tamtéž, s. 202.

¹²⁶ BERÁNEK, Ondřej, s. 190.

¹²⁷ NIBLOCK, Tim, s. 122.

¹²⁸ BERÁNEK, Ondřej, s. 119.

v čele se Safárem al-Hawálím považovali afghánský odpor za doktrinárně nečistý a tvrdili, že sloužil americkým zájmům.¹²⁹ V podpoře afghánských mudžáhidů v 80. letech totiž Saúdská Arábie spolupracovala s americkou CIA.¹³⁰

3.4 Druhá intifáda a nová mírová iniciativa

Od roku 2000 sužovala Palestinu a Izrael nová vlna násilných nepokojů. Jejich příčin bylo hned několik. Zaprvé se jednalo o eskalaci násilí mezi Izraelci a Palestinci, jež v předchozích letech soustavně probíhalo navzdory mírovému procesu, započatému Dohodami z Osla. Palestinci byli unaveni zdlouhavým mírovým jednáním, které stále nepřinášelo žádné skutečné výsledky, a rovněž byli svědky výstavby nových osad v okolí Jeruzaléma.¹³¹ Dalším důvodem zesílení nepokojů na izraelsko-palestinském území pak byla návštěva budoucího izraelského premiéra Ariela Šarona posvátné Chrámové hory. To si totiž Palestinci vykládali jako provokaci a demonstraci izraelské svrchovanosti nad Jeruzalémem.¹³² Po několika násilných incidentech v následujících dnech jak na Západním břehu, tak v Gaze potom naplno vypukla druhá intifáda (také známá jako *intifáda al-aqsá*), jež byla daleko krvavější než ta první v letech 1987-1993.¹³³

V průběhu druhé intifády došlo k prudkému zhoršení jak izraelské, tak palestinské ekonomiky. Především Palestinci trpěli obrovskou mírou nezaměstnanosti a zhoršením životních podmínek.¹³⁴ Izraelská vláda jim situaci nijak neulehčovala tím, že výrazně omezovala obchod a investice

¹²⁹ HEGGHAMMER, Thomas. *Jihad in Saudi Arabia: violence and pan-Islamism since 1979*. New York: Cambridge University Press, 2010. Cambridge Middle East studies, ed. 33., s. 29.

¹³⁰ BERÁNEK, Ondřej, s. 161.

¹³¹ ČEJKA, Marek, s. 214.

¹³² 2000 Visit to the Temple Mount. *Ariel Sharon - Life Story* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.ariel-sharon-life-story.com/16-Ariel-Sharon-Biography-2000-Visit-to-the-Temple-Mount.shtml>

¹³³ Podrobněji k událostem, jež druhou intifádu odstartovaly, viz ČEJKA, Marek, s. 213-216.

¹³⁴ ČEJKA, Marek, s. 230.

v oblastech, s vysokým počtem Palestinců.¹³⁵ Navíc ještě ničila podzemní tunely z Egypta do pásma Gazy, kterými se pašovalo nejrůznější zboží, včetně zbraní do palestinských osad.¹³⁶

Bezúspěšná ekonomická situace palestinských osad spolu s vyostřením konfliktu mezi Izraelem a Palestinci, bojujícími za vytvoření plnohodnotného vlastního státu podle jejich představ, pak vytvářela prostor pro iniciativu Saúdské Arábie. Ta samozřejmě dál pokračovala ve finanční pomoci jak oficiální Palestinské autoritě, tak palestinskému obyvatelstvu skrze speciální fondy a humanitární organizace. Pro tyto účely také během krizového summitu Ligy arabských států, který proběhl v Káhiře roku 2000, podnítila Saúdská Arábie vytvoření dvou zvláštních fondů.¹³⁷

První fond („Fond al-Quds“), do kterého Saúdská Arábie sama vložila 50 milionů dolarů, byl určen k podpoře zachování arabské a islámské identity Jeruzaléma. Do druhého fondu („Fond al-Aqsá“) pak přispěla Saúdská Arábie částkou 200 milionů dolarů¹³⁸, přičemž ten byl určen k všeobecnému rozvoji palestinských teritorií a zlepšení podmínek tamních obyvatel.¹³⁹

Rovněž se Saúdská Arábie věnuje palestinské otázce prostřednictvím organizací jako je UNRWA (úřad pro palestinské uprchlíky zaštitěný OSN), UNESCO nebo Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj.¹⁴⁰

---

¹³⁵ Tamtéž, s. 214.

¹³⁶ Tamtéž, s. 230.

¹³⁷ Kingdom Stance on Palestinian Issue. KINGDOM OF SAUDI ARABIA: MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. Dostupné z: <http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/KingdomForeignPolicy/Pages/PalestineCase34652.aspx>

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ *AL-aqsa Fund*. PALESTINE INVESTMENT CONFERENCE. [online]. Dostupné z: <http://www.pic-palestine.ps/etemplate.php?id=91>

¹⁴⁰ Kingdom Stance on Palestinian Issue. KINGDOM OF SAUDI ARABIA: MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. Dostupné z: <http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/KingdomForeignPolicy/Pages/PalestineCase34652.aspx>

Kromě finanční angažovanosti v palestinské otázce učinila Saúdská Arábie ještě jiný, velice důležitý krok. V březnu 2002 na dalším mimořádném summitu představitelů arabských zemí, tentokrát konaném v Bejrútu, navrhl tehdejší korunní princ a dnešní král ^cAbd Alláh mírové řešení palestinsko-izraelského sporu.¹⁴¹ V mírovém návrhu, přijatém Ligou arabských států, je vyjádřeno přesvědčení arabských zemí o nezbytnosti vzájemné dohody mezi Izraelem a Palestinou a nemožnosti řešení konfliktu vojenskou cestou. Návrh je založen na principu „území za mír“ a předpokládá izraelské uznání samostatného palestinského státu s hlavním městem Východním Jeruzalémem, návrat k hranicím před rokem 1967 a uspokojivé řešení otázky palestinských uprchlíků. Výměnou za to nabízí arabské státy mír a normalizaci vztahů s Izraelem, což je předpoklad pro stabilitu a prosperitu v regionu.¹⁴²

Přesto, že se saúdský mírový návrh setkal s víceméně pozitivní odezvou po celém světě, Izraelci na něj nereagovali s přílišným nadšením, jelikož jejich stažení za hranice před rokem 1967 by znamenalo zničení mnoha židovských osad, které na sporných územích postavili od dob Šestidenní války.¹⁴³ Mírová iniciativa Ligy arabských států, přestože dosud nepřinesla zásadní obrat v arabsko-izraelských vztazích, zůstává asi nejpříjemnějším řešením konfliktu za posledních deset let a dodneška se o ní vedou debaty.¹⁴⁴

Usmíření mezi Izraelci a Palestinci, jehož propagátorem Saúdská Arábie bezpochyby je, vzhledem k její mírové iniciativě, může být však

¹⁴¹ ČEJKA, Marek, s. 233-234.

¹⁴² Celé znění mírové iniciativy viz archiv dokumentů LAS dostupný na webových stránkách Ligy arabských států. (*Arab Peace Initiative*. LEAGUE OF ARAB STATES. [online]. Dostupné z: http://www.arableagueonline.org/wps/wcm/connect/36b9af804510fde0854ecd6a5847d031/%D9%85%D8%A8%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D8%A9%2B%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%2B%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9%2B2002.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=36b9af804510fde0854ecd6a5847d031)

¹⁴³ ČEJKA, Marek, s. 234.

¹⁴⁴ TEWFIK, Omar. Revitalizing the Arab Peace Initiative Ten Years Later. *Arab American Institute* [online]. Dostupné z: <http://www.aaiusa.org/blog/entry/revitalizing-the-arab-peace-initiative-ten-years-later/>

jen těžko uspokojující pro wahhábovské 'ulamá' – nositele náboženské doktríny, jež měla vždy velice rezervovaný postoj ke styku a mezi muslimy a nevěřícími (za něž považuje mj. i židy). Pro ně je rovněž velice důležitá otázka statusu Jeruzaléma a Chrámové hory, kde se nachází třetí neposvátnější místo islámu – mešita al-Aqsá. Z hlediska wahhábismu je nepřípustné, aby takové místo bylo pod kontrolou nemuslimů, třeba jen částečně.¹⁴⁵ Těžko také může většinu zapálených wahhábovců uspokojit tvrzení vlády, že mír Arabů s Izraelem a normalizace jejich vzájemných vztahů by měla pozitivní dopad na uklidnění situace v oblasti Blízkého východu. Většina by jich asi nereflektovala ani fatwu někdejšího Velkého muftího Ibn Báže z roku 1994. Ten se tehdy vyjádřil, že uzavření míru s židy či jinými nevěřícími nijak neporušuje zásady islámu.¹⁴⁶

3.5 Válka v Afghánistánu od r. 2001 a boj proti terorismu

Dne 11. září 2001 došlo na východním pobřeží Spojených států k několika ničivým teroristickým útokům, které šokovaly celý svět. Událost si vyžádala na 2819 obětí.¹⁴⁷

Vláda spojených států jako viníka útoků označila džihádistickou organizaci *al-Qá'ida*, zodpovědnou za několik útoků v oblasti Blízkého východu a Afriky v 90. letech, za jejíhož zakladatele je považován Usáma bin Ládín¹⁴⁸ – člověk, který v roce 1996 vyhlásil Spojeným státům džihád.¹⁴⁹ Bin Ládín a jeho *al-Qá'ida* byla úzce spjata s afghánským

¹⁴⁵ CORDESMAN, Anthony H, s. 87.

¹⁴⁶ Viz kapitola týkající se mírových jednání v Oslu v roce 1994.

¹⁴⁷ 9/11 by the Numbers. *New York Magazine* [online]. Dostupné z: <http://nymag.com/news/articles/wtc/1year/numbers.htm>

¹⁴⁸ Bin Ládín, původem Jemenec se saúdským občanstvím, pocházel z bohaté rodiny a sehrál důležitou roli ve financování a vedení afghánského džihádu proti sovětské okupaci. Během irácké invaze do Kuvajtu, nabídl saúdské vládě vojenskou pomoc svých jednotek mudžáhidů z Afghánistánu. Ta ovšem odmítla a požádala o pomoc Spojené státy, díky čemuž ji začal bin Ládín hlasitě kritizovat a označovat ji za zkorumpovanou a bezvěreckou. Roku 1994 jej saúdská vláda zbavila občanství, načež odecestoval do Súdánu a později pak do Afghánistánu. (BERÁNEK, Ondřej, s. 109-115.)

¹⁴⁹ BLANCHARD, Christopher M. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Al Qaeda: Statements and Evolving Ideology* [online] s. 2-4.

Tálibánem, který v té době vládl většině území Afghánistánu, kde měla al-Qá'ida své základny. Prezident Bush týden po útocích vyzval tálibánskou vládu, aby přestala poskytovat útočiště teroristům a okamžitě je vydala Spojeným státům. To však Tálibán odmítl a dal tak USA příčinu pro započetí tzv. „Války proti teroru“ na území Afghánistánu.¹⁵⁰

Operace na území Afghánistánu, která započala necelý měsíc od útoků na New York a Washington, měla oficiální název *Operation Enduring Freedom* – „Trvalá svoboda“ (zkratka OEF) a dostalo se jí široké mezinárodní podpory.¹⁵¹ Američané s pomocí Britů a tamních opozičních sil Severní aliance rychle postupovali proti nepříteli a již 13. listopadu 2001 dobyli Kábul a svrhli tálibánský režim. V červnu 2002 byla sestavena prořechodná vláda a její hlavou zvolen Hámid Karzaj.¹⁵² Americká přítomnost v Afghánistánu však pokračuje dodneška. Afghánistán stále není příliš stabilní a bezpečnou zemí a boje proti tálibáncům a členům al-Qá'idy, kteří rovněž pronikají na její území ze sousedního Pákistánu a podněcují nepokoje, pokračují.

Jak na dění v Afghánistánu a jeho příčinu zareagovala Saúdská Arábie? V týž den, kdy proběhly ve Spojených státech teroristické útoky, Království Saúdské Arábie tyto činy jednoznačně odsoudilo, přičemž vyjádřilo soustrast pozůstalým obětí. Zároveň se Saúdská Arábie nechala slyšet, že nesouhlasí s jakýmkoliv druhem teroru, a že již nyní se podílí na jeho potírání ve spolupráci s mezinárodní komunitou.¹⁵³ Nejvyšší muftí °Abd al-°Azíz Ál aš-Šejch vydal fatwu, v níž prohlásil, že strůjci útoků

Dostupné z: <http://www.fas.org/sqp/crs/terror/RL32759.pdf>

¹⁵⁰ BOWMAN, Steve a Catherine DALE. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *War in Afghanistan: Strategy, Military Operations, and Issues for Congress* [online] s. 9. Dostupné z: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/r40156.pdf>

¹⁵¹ LANSFORD, Tom. *9/11 and the wars in Afghanistan and Iraq: a chronology and reference guide*. Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIO, ©2012, s. 39.

¹⁵² BOWMAN, Steve a Catherine DALE. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *War in Afghanistan: Strategy, Military Operations, and Issues for Congress* [online] s. 10. Dostupné z: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/r40156.pdf>

¹⁵³ Kingdom condemns attacks on United States. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2001/press/page10.aspx>

jednali v rozporu s islámem. Na nevěřících se prý dopustili tzv. *zulm* (nespravedlnosti či tyranie), což šari'ca odmítá a což je jedním z největších hříchů.¹⁵⁴

Dne 25. září pak Saúdská Arábie prohlásila ukončení všech vztahů s tálibánskou vládou, z důvodu jejího šíření strachu a zkázy ve světě a nerespektování dřívějších apelů Saúdské Arábie, aby přestala podporovat zločince. Vyjádřila však svoji oddanost pomoci afghánskému lidu v získání stability a prosperity pro jejich zemi.¹⁵⁵ Rovněž se Saúdská Arábie, jež byla do té doby jedním z největších sponzorů extrémních islamistických skupin, zavázala, že rázně zakročí proti praní peněz skrze podezřelé charitativní organizace.¹⁵⁶

S tím, jak prezident Bush vtahoval celý svět do svého konceptu *War on Terror* („Války proti teroru“), musela Saúdská Arábie opět řešit otázku spolupráce s nevěřícími.¹⁵⁷ Představitelé Spojených států se vyjádřili, že Saúdská Arábie ve velké míře spolupracovala s OEF, i když ne veřejně. Tiše prý Saúdská Arábie dovolila Američanům používat její vojenskou základnu, odkud mohli řídit své vzdušné operace v Afghánistánu. Zakázala jim však z ní podnikat letecké nálety.¹⁵⁸ Mimo to Saúdská Arábie přispěla na rozvoj Afghánistánu 118 miliony dolarů a rovněž působila jako zprostředkovatel jednání mezi vládou Hámida Karzaje a některými umírněnými představiteli Tálibánu.¹⁵⁹

¹⁵⁴ AAL ASH-SHAYKH, 'Abdul-'Azeez. Shaykh 'Abdul-'Azeez Aal ash-Shaykh says attacks are an "oppression, injustice and tyranny"... Překlad Abu Iyaad. *Fatwa-Online* [online]. Dostupné z: <http://www.fatwa-online.com/news/0010917.htm>

¹⁵⁵ Saudi Arabia breaks off relations with Afghanistan. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online].

Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2001/press/page7.aspx>

¹⁵⁶ LANSFORD, Tom, s. 111.

¹⁵⁷ Tehdy ještě netušila, že za další dva roky bude čelit stejnému dilematu, v souvislosti s další válkou USA proti Iráku Saddáma Husajna.

¹⁵⁸ KATZMAN, Kenneth. Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. [online] s. 60.

Dostupné z: http://assets.opencrs.com/rpts/RL30588_20110415.pdf

¹⁵⁹ Tamtéž

Čistě teoreticky, důvodem proč by mohla být legitimita saúdské vlády a její nárok na opatrovnictví posvátných mešit napadány, je fakt, že v průběhu války v Afghánistánu v podstatě stála na straně bezvěrců a nesnažila se zabránit jejich „trestné výpravě“ proti muslimům (přestože proklamovaným cílem USA bylo odstranění členů teroristické organizace). Třebaže většina muslimů z celého světa neměla žádné potěšení z krvavých incidentů, jež se 11. září odehrály ve Spojených státech, shodla by se zřejmě na tom, že je z hlediska islámu nepřijatelné, aby armáda nevěřících z jakéhokoliv důvodu udeřila na muslimské území. Svojí intervencí totiž Spojené státy zatáhly do války celou zemi, včetně nevinných lidí, kteří s terorismem nemají nic společného.

Šejch Sálíh ibn Luhajdán, tehdejší předseda Nejvyššího výboru ‘ulamá’, rázně odsoudil Usámu bin Ládina a jeho stoupence za to, že zaútočili na Spojené státy a nazývali to džihádem. Správný džihád podle něho znamená odmítání nepravostí a poslušnost Bohu, ne však, když někdo provádí činy, jejichž důsledkem je krveprolití a zkáza jeho lidu. Rovněž se šejch vyjádřil o odmítnutí Tálibánu vydat Usámu bin Ládina, čímž vystavil Afghánce devastujícím americkým náletům. To podle něj nemá nic společného se skutečným islámem. Práví muslimové totiž neposkytují útočiště někomu, kdo jedná nespravedlivě a má na svědomí krveprolití.¹⁶⁰ Saúdská Arábie tedy ukončila vztahy s Tálibánem – hnutím, které jí dřív bývalo tak blízké, protože na svém území prosazovalo islámské právo (i když v poměrně svérázném podání) a ztělesňovalo do jisté míry wahhábovské ideály.

3.6 Válka v Iráku 2003 a jeho okupace Spojenými státy

---

¹⁶⁰ SJC declares that jihad should not cause harm to the innocent. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online].

Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2001/press/page6.aspx>

V roce 2003 se na Blízkém východě rozpoutal další konflikt, jehož hlavními aktéry byl Irák a Spojené státy americké. V rámci operace „Iraqi Freedom“ započaly v březnu 2003 Spojené státy (s britskou pomocí) invazi proti iráckému režimu Saddáma Husajna. Záminkou k akci bylo tvrzení USA (respektive prezidenta George W. Bushe), že režim Saddáma Husajna představuje reálnou hrozbu pro stabilitu blízkovýchodního regionu, díky údajné podpoře teroristické organizace al-Qá'idy a držení a výrobě zbraní hromadného ničení.¹⁶¹

Samotná invaze, jež začala 19. března, byla bleskovou záležitostí, neboť již v polovině dubna Američané v Bagdádu svrhli Saddámův ba'athistický režim a mohli se začít soustředit na stabilizaci politické a ekonomické situace Iráku a hledání domnělých chemických a biologických zbraní.¹⁶²

Nutno podotknout, že i když se nakonec nějaké chemické zbraně přece jen našly, byly v poměrně zanedbatelném množství.¹⁶³ Americká vláda také za to byla hojně kritizována a někdejší generální tajemník OSN Kofi Annan označil válku v Iráku za nelegální, protože porušila stanovy Spojených národů, které k jejímu započetí nedaly souhlas.¹⁶⁴ Prezident Bush přesto prohlásil v květnu 2003 vítězství USA a jejich spojenců.¹⁶⁵ Saddám Husajn, který uprchl z Bagdádu, byl v polovině prosince téhož roku dopaden americkými jednotkami ve svém úkrytu poblíž rodného Tikrítu.¹⁶⁶

¹⁶¹ COPSON, Raymond W. *The Iraq War: background and issues*. Hauppauge, N.Y.: Novinka Books, ©2003, s. 3-5.

¹⁶² Tamtéž, s. 9.

¹⁶³ SHACHTMAN, Noah. WikiLeaks Show WMD Hunt Continued in Iraq – With Surprising Results. *Wired.com* [online]. Dostupné z: <http://www.wired.com/dangerroom/2010/10/wikileaks-show-wmd-hunt-continued-in-iraq-with-surprising-results/>

¹⁶⁴ MACASKILL, Ewen a Julian BORGES. Iraq war was illegal and breached UN charter, says Annan. *The Guardian* [online].

Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/world/2004/sep/16/iraq.iraq>

¹⁶⁵ HILDRETH, Steven A. a Jeremy SHARP. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Iraq: International Attitudes to Operation Iraqi Freedom and Reconstruction* [online] kap. Summary. Dostupné z: http://assets.opencrs.com/rpts/RL31843_20031218.pdf

¹⁶⁶ How Saddam Hussein was captured. *BBC News* [online].

Druhá fáze Války v Iráku, jež zahrnovala materiální poválečnou rekonstrukci země, potlačení tamních sektářských rozbrojů a nastolení nové, demokratické vlády, trvala až do 15. prosince 2011. Tehdy byla válka oficiálně ukončena a americké jednotky se stáhly ze země.¹⁶⁷ Nákladná válka si vyžádala podle odhadů přes 100 000 obětí, ve velké většině pak z řad civilistů.¹⁶⁸

Vzhledem k tomu, jak se celá událost podobala Válce v zálivu v letech 1990-1991, díky jejímuž průběhu značně utrpěla pověst Saúdské Arábie a legitimita její vlády, měla nyní rodina Ál Sa'úd příležitost napravit svoji reputaci.

Když se schylovalo k americké invazi do Iráku, tehdy ještě korunní princ 'Abd Alláh vydal oficiální prohlášení, kde jasně vyjádřil, že se Saúdská Arábie nebude za žádných okolností účastnit ve válce proti bratrskému iráckému národu. Zároveň řekl, že Saúdská Arábie zásadně odmítá jakékoliv narušení irácké suverenity, či případnou vojenskou okupaci území Iráku, přičemž tento postoj byl sdělen vládě Spojených států. Pokud by došlo k překročení stanovených cílů války v Iráku (tj. hledání zbraní hromadného ničení), nevyklučuje vláda Saúdské Arábie, že se do konfliktu vloží.¹⁶⁹

Přestože oficiálně Saúdská Arábie nepovolila americké armádě vedení pozemních útoků ze svého teritoria, podle některých analytiků potají souhlasila s přítomností amerických pozemních jednotek na svém

---

Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/3317881.stm>

¹⁶⁷ GREENE, Richard Allen a Moni BASU. Muted ceremony marks end of Iraq war. *CNN U.S.* [online]. Dostupné z: http://articles.cnn.com/2011-12-15/middleeast/world_meast_iraq-us-ceremony_1_iraq-war-iraq-body-count-iraqis-struggle?_s=PM:MIDDLEEAST

¹⁶⁸ Greatest Data Leak in US Military History. *Spiegel Online* [online]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/world/0,1518,724845,00.html>

¹⁶⁹ Viz veřejné prohlášení tehdejšího korunního prince a zástupce premiéra 'Abd Alláha ohledně blížící se krize v Iráku. (ABDULAZIZ, Abdullah bin. Crown Prince addresses nation on Iraq crisis. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online]. Překlad z ar. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2003/statements/page15.aspx>)

území.¹⁷⁰ Saúdská Arábie již na své půdě hostila americké jednotky US Air Force, a to od dob osvobození Kuvajtu a ukončení Války v Zálivu roku 1991. Ty z jejího území dohlížely na dodržování bezletové zóny nad jižním Irákem.¹⁷¹ Se svržením iráckého režimu ale již nebyla kontrola letového prostoru zapotřebí a dne 29. dubna 2003 bylo ohlášeno ukončení přítomnosti americké armády na půdě Království Saúdské Arábie.¹⁷²

Království Saúdské Arábie se v konfliktu v Iráku samo vojensky neangažovalo. Hned po skončení války ale poskytlo zdevastované zemi přes 400 tun humanitární pomoci.¹⁷³ V rámci poválečné rekonstrukce Iráku pak přislíbilo jako pomoc půjčku 500 milionů dolarů skrze Saúdský rozvojový fond a dalších 500 milionů skrze Saúdský exportní program (jenž má za úkol podporovat saúdský export).¹⁷⁴

Dle výše uvedených postojů Saúdské Arábie je patrné, že nebyla příliš horlivým zastáncem invaze do Iráku, i přesto, že s režimem Saddáma Husajna neměla v posledních dvanácti letech příliš dobré vztahy. Irácký prezident totiž mj. často kritizoval vazby Saúdské Arábie na Západ a snižoval tak legitimitu vládnoucí rodiny v očích jejích poddaných.¹⁷⁵

Dost možná, že saúdská vláda nechtěla opakovat svoji chybu z let 1990-1991, kdy se dostala do úzké spolupráce s nevěřícími – Spojenými

---

¹⁷⁰ HILDRETH, Steven A. a Jeremy SHARP. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Iraq: International Attitudes to Operation Iraqi Freedom and Reconstruction* [online] s. 26.

¹⁷¹ PRADOS, Alfred B. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Saudi Arabia: Current Issues and U.S. Relations* [online] s. 6.

Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/IB93113.pdf>

¹⁷² End of Operation Southern Watch. *Saudi Arabia in Focus* [online]. MAY 5, 2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2003/03-FOCUS-05-05.pdf>

¹⁷³ HILDRETH, Steven A. a Jeremy SHARP. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Iraq: International Attitudes to Operation Iraqi Freedom and Reconstruction* [online] s. 27.

¹⁷⁴ Kingdom Pledges One Billion in Loans to Iraq. *Saudi Arabia in Focus* [online]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2003/03-FOCUS-10-27.pdf>

¹⁷⁵ BERÁNEK, Ondřej, s. 181.

státy, a opozici tak dala důvod zpochybňovat její věrnost islámským zásadám. Nyní však (alespoň oficiálně) Američanům nepovolila, aby využívali její území jako základnu pro pozemní útoky na Irák.¹⁷⁶ Zároveň ale tím, jak se Saúdská Arábie odmítla do konfliktu více angažovat a zvolit si na čí straně bude stát, *de facto* ponechala muslimský stát napospas agresi „nevěřících“. Sám Prorok se dle jednoho z hadíthů sbírky Sahíh al-Bucháří nechal slyšet: „*Muslim je bratr muslima. Neměl by jej utlačovat ani předat do rukou utlačitele. Bůh se postará o potřeby toho, kdo se stará o potřeby svého bratra.*“¹⁷⁷ I když má Saúdská Arábie s ohledem na wahhábovské učení výhrady k ší'itům a jejich víře, jakož i sekularistům tehdejšího ba'ťhstického Iráku, pořád se jedná o muslimy a ani z hlediska wahhábovské doktríny by neměli být kladeni na stejnou úroveň, jako jsou jednotky amerických vojáků, kteří Irák napadli. Protože muslimská země (coby součást islámské komunity) byla pod hrozbou vojsk nevěřících, bylo to důvodem pro započetí obranného džihádu. Na rozdíl od války proti sovětům v Afghánistánu v letech 1979-1989 ale nyní saúdská vláda džihád oficiálně nepodporovala.

Přesto ale řada 'ulamá' včetně těch ze sahwistických kruhů zastávala myšlenku džihádu v Iráku a vyzývala muslimy, aby se jej zúčastnili.¹⁷⁸ Saúdští občané, kteří překračovali hranice s Irákem a na vlastní pěst tak participovali v boji „za věc boží“, stáli dle některých analýz až za 60% všech sebevražedných atentátů.¹⁷⁹ Saúdská vláda v srpnu 2003 pouze prohlásila, že ji znepokojují tvrzení o saúdských občanech překračujících hranice, za účelem boje proti americkým jednotkám.

---

¹⁷⁶ Viz výše.

¹⁷⁷ Hadíth viz Sahíh Bukhari. *Hadith Collection* [online databáze] Book 43, Number 622. Dostupné z: <http://www.hadithcollection.com/sahihbukhari.html> Kniha 43, Číslo 622.

¹⁷⁸ AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State*, s. 138.

¹⁷⁹ BERÁNEK, Ondřej, s. 181-182.

Zároveň ale řekla, že proti tomu nemůže nijak zasáhnout, jelikož pro to nemá žádné důkazy.¹⁸⁰

3.7 Nepokoje v arabském světě: Arabské jaro

3.7.1 Protesty na Blízkém východě

Již rok a půl je celý arabský svět zmítán nepokoji, majícími za cíl svržení diktátorských režimů, poskytnutí obyvatelům jednotlivých zemí více svobod a vylepšení životní úrovně.

Vše odstartoval příběh Tunisana Muhammada al-Bu^čazíziho, prodavače zeleniny v tuniském městě Sídí Búzíd. Místní policie mu dne 17. prosince 2010 zabavila jeho stánek, na který neměl povolení. Po potyčce s policií a v důsledku své zoufalé životní situace se následně al-Bu^čazízi veřejně zaživa zapálil. S těžkými popáleninami byl převezen do nemocnice a 4. ledna 2011 svým zraněním podlehl. Jeho pohřbu se zúčastnily tisíce lidí, kterým al-Bu^čazíziho čin evidentně otevřel oči a inspiroval je k následným demonstracím za zlepšení sociálních, ekonomických a politických podmínek a odstranění korupce. Veřejné protesty přitom byly v Tunisku nezákonné, podobně jako v dalších arabských zemích.¹⁸¹

Po dále neudržitelných demonstracích nakonec tuniský prezident Zín al-^čÁbidín bin ^čAlí dne 14. ledna 2011 rozpustil vládu a sám odstoupil. Z Tuniska pak následně se svojí rodinou uprchl do Saúdské Arábie, která mu poskytla azyl.¹⁸² Saúdská vláda přitom jeho přijetí zdůvodnila tím, že

---

¹⁸⁰ Saudi Government Concerned About Border Crossing. *Saudi Arabia in Focus* [online]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2003/03-FOCUS-08-26.pdf>

¹⁸¹ NOUEIHED, Lin. Peddler's martyrdom launched Tunisia's revolution. *Reuters* [online]. Dostupné z: <http://uk.reuters.com/article/2011/01/19/uk-tunisia-protests-bouazizi-idUKTRE70I7TV20110119>

¹⁸² Tunisia: President Zine al-Abidine Ben Ali forced out. *BBC News Africa* [online]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12195025>

podpoří jakýkoliv krok, co by pomohl tuniským lidem v obnově stability a bezpečnosti v jejich zemi.¹⁸³

Z hlediska islámu však na své půdě přijala bezvěreckého diktátora, jenž utlačoval a okrádal svůj lid a nejednal v souladu se šarí'ou. Konzervativnější muslimové občas takovéto diktátory nazývají arabským slovem *zálimún* (sg. *zálim*), jenž označuje toho, kdo jedná nespravedlivě a utlačuje ostatní. Takovýto člověk také bude Bohem krutě potrestán.¹⁸⁴

Protesty se z Tuniska rychle přesunuly do většiny arabského světa. Další zemí na řadě, kde protestující lid svrhl svého prezidenta, byl Egypt. Třicetiletá vláda Husního Mubáraka byla ukončena 11. února.¹⁸⁵

Rovněž v Libyi probíhaly nepokoje, proti kterým dlouholetý „Vůdce revoluce“ plukovník Muammar al-Qaddáfí, tvrdě zasahoval. Z tohoto důvodu Rada bezpečnosti OSN vydala dne 17. března rezoluci, prohlašující bezletovou zónu nad Libyí. Dva dny na to začaly síly NATO ostřelovat pozice libyjských jednotek. V druhé polovině srpna rebelové konečně dobyli Tripolis a 20. října 2011 bylo oznámeno zabití uprchlého Muammara al-Qaddáfího.¹⁸⁶

V polovině března 2011 propukly násilné nepokoje v Sýrii, o níž byli analytici ještě nedávno přesvědčeni, že se do víru arabských nepokojů nenechá zatáhnout, hlavně díky tamní náboženské diverzitě, relativní

---

¹⁸³ Former Tunisian President Ben Ali arrives in Saudi Arabia. *Saudi Arabia in Focus* [online]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2011/11-FOCUS-01-18.pdf>

¹⁸⁴ Viz například Korán (18:87): „Odpověďel: ‚Toho, kdo z nich je nespravedlivý, potrestám a potom bude navrácen k Pánu svému, jenž potrestá jej trestem odporným.‘“

¹⁸⁵ Arab Spring: timeline of the African and Middle East rebellions. *The Telegraph* [online]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/libya/8839143/Arab-Spring-timeline-of-the-African-and-Middle-East-rebellions.html>

¹⁸⁶ Tamtéž.

popularitě prezidenta Baššára al-Asada, ale i obavám obyvatel z možných represálií syrského autoritativního režimu.¹⁸⁷

Konflikt mezi Asadovými přívrženci a rebely se však ukázal jako jeden z těch nejhorších a již si vyžádal na 9 000 obětí. Podle zpráv z druhé poloviny dubna 2012, kdy už byla z popudu OSN formálně ukončena palba mezi oběma stranami, stále dochází k řadě násilností.¹⁸⁸

3.7.2 Arabské jaro a Saúdská Arábie

Demonstrace neminuly ani Arabský poloostrov včetně Saúdské Arábie. Na 11. března 2011 byl po internetu svolán tzv. „Den hněvu“, který vybízel lidi k vykročení do ulic po vzoru ostatních arabských zemí.¹⁸⁹

Pár dní před tím vydal Výbor nejvyšších ‘ulamá’ fatwu týkající se demonstrací. Ty byly označeny jako odporující islámu, jelikož způsobují rozkol v muslimské obci. Fatwa sice připomíná, že povinnostmi muslimů je kromě uctívání jediného Boha (řádné dodržování tawhídu) také nerozdělovat se mezi sebou a poskytovat radu panovníkovi,¹⁹⁰ dle wahhábovského principu by však rada vládci měla být soukromá.¹⁹¹ Veřejné protesty tedy byly zakázány, přičemž občané mohou s jakýmkoli návrhem nebo žádostí psát přímo vládě.¹⁹²

Ve dni očekávaného protestu přijala vláda, v souladu s výše zmíněnou fatwou, přísná bezpečnostní opatření ve všech velkých městech

¹⁸⁷ Syria: 'A kingdom of silence'. *Al Jazeera* [online]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2011/02/201129103121562395.html>

¹⁸⁸ Activists: Syrian troops fire on protesters. *CBS News World* [online]. Dostupné z: http://www.cbsnews.com/8301-501713_162-57417641/activists-syrian-troops-fire-on-protesters/

¹⁸⁹ AL-RASHEED, Madawi. The Saudi trinity: oil, God and security. In: *Professor Madawi Al Rasheed* [online]. Dostupné z: <http://www.madawialrasheed.org/index.php/site/more/299/>

¹⁹⁰ COUNCIL OF SENIOR SCHOLARS OF THE KINGDOM OF SAUDI ARABIA. *A fatwa from the Council of Senior Scholars in the Kingdom of Saudi Arabia warning against mass demonstrations*. [online] Dostupné z: <http://www.islamopediaonline.org/fatwa-council-senior-scholars-kingdom-saudi-arabia-warning-against-mass-demonstrations>

¹⁹¹ COMMINS, David Dean, s. 180.

¹⁹² Senior Scholars Council issues statement on demonstrations. *Focus on Saudi in Arabia* [online]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2011/11-FOCUS-03-08.pdf>

a metodou zastrašování obyvatelstva se jí podařilo utlumit dopad celé protestní akce, jež se původně na Facebooku a Twitteru těšila velké podpoře. I tak ale byly zatčeny stovky aktivistů.¹⁹³

Ve snaze uklidnit napjatou situaci v zemi, oznámil král ʿAbd Alláh dne 18. března sérii dekretů pro zlepšení ekonomické a sociální situace saúdských obyvatel a další výhody.¹⁹⁴

Vnitřní problémy se saúdská vláda rozhodla řešit ještě jinak. Využila k tomu tradiční wahhábovskou proti-šíʿitskou rétoriku, podle níž jsou šíʿité pokládáni za nevěřící odpadlíky. Tvrdila, že nepokoje v zemi (hlavně pak ty ve Východní provincii, kde žije početná šíʿitská komunita) jsou součástí šíʿitské konspirace podporované Íránem, tradičním rivalem saúdského království. Navíc ještě řízené saúdskými exulanty ze Západu. Šíʿitské spiknutí má údajně za cíl rozvrátit zemi, jež je strážcem dvou nejposvátnějších mešit, způsobit v ní tzv. *fitnu*. V polovině března také, na žádost bahrajnské vládnoucí rodiny, pomohla armáda Saúdské Arábie, zaštitěná GCC (Radou pro spolupráci v zálivu), potlačit tamní protesty. Rovněž Bahrajn totiž představoval potenciální hrozbu Saúdské Arábii, jelikož tam žije šíʿitská většina pod vládou sunnitů.¹⁹⁵

Již více než rok trvající povstání v Sýrii, v níž žije sunnitská většina pod ʿalawitským režimem, prezentuje Saúdská Arábie jako primárně jako sektářský konflikt. Jelikož má ʿalawitský vládnoucí režim ideologicky blízko k šíʿitskému Íránu, podporují Saúdové spíše tamní opozici. Wahhábovští ʿulamá' nyní dokonce nabádají k džihádu v Sýrii.¹⁹⁶ Opět bychom takový krok mohli chápat jako ochotu pomoci muslimům, tj.

¹⁹³ AL-RASHEED, Madawi. The Saudi trinity: oil, God and security [online].

¹⁹⁴ King Abdullah addresses nation, announces new initiatives. *Focus in Saudi Arabia* [online]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2011/11-FOCUS-03-22.pdf>

¹⁹⁵ No Saudi Spring, Anatomy of a Failed Revolution Dostupné z: <http://www.madawialrasheed.org/index.php/site/more/314/>

¹⁹⁶ AL-RASHEED, Madawi. Saudi Arabia and Syria: logic of dictators. In: *Professor Madawi Al Rasheed* [online]. Dostupné z: <http://www.madawialrasheed.org/index.php/site/more/315/>

sunnitům v boji proti Ālawitským bezvěrcům. Otázkou však zůstává, zda-li je to tím opravdovým důvodem saúdského zájmu o dění v Sýrii. Pravděpodobně to tak ale není, protože Sýrie spíše představuje další bojiště nepřímé války mezi Saúdskou Arábií a Íránem o vliv v regionu, o níž se dnes tak často hovoří.¹⁹⁷ Podle profesorky Madawi Al-Rasheed Saúdská Arábie pouze zneužila nadějně Arabské jaro pro své soupeření s Íránem.¹⁹⁸

---

¹⁹⁷ HADDICK, Robert. This Week at War: Syria as Prologue. *Foreign Policy* [online]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/04/05/this_week_at_war_syria_as_prologue

¹⁹⁸ AL-RASHEED, Madawi. Saudi Arabia and Syria: logic of dictators [online].

4 ZÁVĚR

Pro splnění cíle práce, tj. zjištění, zda byly kroky Saúdské Arábie v souladu s islámem, si musíme stanovit jeden důležitý předpoklad, a sice že „islám“ není přímým synonymem „wahhábíji“ (wahhábovské verze islámu), jež je oficiální doktrínou Království Saúdské Arábie. I přesto, že by její nositelé s tímto tvrzením nesouhlasili.

Pokud bychom měli zhodnotit kroky a postoje saúdské vlády k zásadním událostem Blízkého východu posledních dvaadvaceti let, a činit tak s předpokladem, že je saúdská vláda zavázána k věrnosti odkazu původního učení Muhammada ibn °Abd al-Wahhába, musíme podotknout, že její kroky a postoje spíše nebyly v souladu s tímto učením.

I přesto, že vláda podporováním výstavby mešit a madras po celém světě a tiskem propagačních materiálů víceméně udržuje koncept tzv. da°wy (šíření „té správné“ verze islámu), a rovněž na svém území dohlíží na správnou rituální praxi a věrnost monoteismu, zrazuje wahhábovskou doktrínu především na poli mezinárodních vztahů a jednání s nevěřícími. Příkladem budiž hlavně rozsáhlá spolupráce a přátelské vztahy se Spojenými státy, nebo ochota k usmíření s Izraelem, zemí, která (dle militantního waahábovského učení) okupuje posvátnou mešitu v Jeruzalémě. Na druhou stranu by však Ibn °Abd al-Wahháb zřejmě ocenil stále spíše negativní přístup Saúdské Arábie k ší°itům a jiným sektám, a její snahou vyvažovat jejich potenciální vliv spolupráci se státy, které rovněž vyznávají „pravý islám“. Konkrétně hovoříme o některých státech Zálivu, respektive o jejich sunnitských vládcích.

Když však opustíme myšlenku wahhábismu a zhodnotíme postoje saúdské vlády z hlediska islámu jako takového, zjistíme, že situace je zde podobná. Spolupráce muslimů s nemuslimy bude z hlediska islámu vždy trochu problematická. Myšlenka podřízenosti nemuslimům a sloužení jejich zájmům je však zcela nepřijatelná. Proto saúdská vláda sklízela

kritiku kvůli svému rozhodnutí požádat během Války v Zálivu o pomoc USA, namísto ostatních muslimských zemí.

Přestože si v Koránu a Sunně často odporují jednotlivá nařízení, doporučení i zákazy, je islám bezpochyby také morálním kodexem, který má vést věřící ke spravedlnosti, „přikazování ctností a zakazování zavrženíhodného“ a k vzájemné solidaritě a soudržnosti v rámci muslimské obce. Saúdská vláda sice na jednu stranu finančně podporuje nejrůznější muslimské záležitosti, poskytuje pomoc svým bratrům v Palestině i jinde. Svojí sektářskou politikou a odmítáním uzнат jiné muslimské frakce za opravdové věřící ale vnáší do celé muslimské obce rozkol. Toho budiž důkazem například postoj saúdské vlády k událostem ohledně tzv. Arabského jara, série protestů v severní Africe a na Blízkém východě. Ani korupce a povýšenost bohaté vládnoucí rodiny nepřidává na dojmu, že Saúdská Arábie jedná v souladu s principy islámu.

Pokud mám na stěžejní otázku této práce odpovědět jedním souvětím, musím konstatovat, že politické kroky saúdské vlády v posledních dvou dekadách většinou nebyly v souladu s islámem, za který se vládnoucí rodina schovává.

5 Seznam literatury a pramenů

Literatura

ABDUL-WAHAB, Muhammad Ibn. *The Book of Tawheed*: شرح كتاب التوحيد. Příklad Sameh STRAUCH. Riyadh: International Islamic Publishing House, ©1998. ISBN 99-606-7257-3.

ABU-RABI', Ibrahim M. *Contemporary Arab thought: Studies in post-1967 Arab intellectual history*. Sterling, Va.: Pluto Press, 2004. ISBN 07-453-2169-0.

AL-RASHEED, Madawi. *Contesting the Saudi State: Islamic Voices from a New Generation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0-511-26867-0.

AL-RASHEED, Madawi. *A history of Saudi Arabia*. New York: Cambridge University Press, 2002. ISBN 05-216-4412-7.

BARNETT, Michael N. *Dialogues in Arab politics: negotiations in regional order*. New York: Columbia University Press, ©1998. ISBN 02-311-0919-9.

BERÁNEK, Ondřej. *Saúdská Arábie mezi tradicemi a moderností*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-807-2076-475.

COMMINS, David Dean. *The Wahhabi mission and Saudi Arabia*. New York: I.B. Tauris, 2006. ISBN 18-451-1080-3.

COPSON, Raymond W. *The Iraq War: background and issues*. Hauppauge, N.Y.: Novinka Books, ©2003. ISBN 15-903-3833-2.

CORDESMAN, Anthony H. *Saudi Arabia Enters the twenty-first century: The political, foreign policy, economic, and energy dimensions*. Westport, Conn.: Praeger, 2003. ISBN 02-759-8091-X.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno, 2005. ISBN 80-903-3339-7.

HEGGHAMMER, Thomas. *Jihad in Saudi Arabia: violence and pan-Islamism since 1979*. New York: Cambridge University Press, 2010. Cambridge Middle East studies, ed. 33. ISBN 05-217-3236-0.

KECHICHIAN, Joseph A. *Succession in Saudi Arabia*. New York: Palgrave, 2001. ISBN 03-122-3880-0.

Korán. Překlad Ivan Hrbek. Praha: Levné knihy KMa, 2006. ISBN 80-730-9992-6.

LANSFORD, Tom. *9/11 and the wars in Afghanistan and Iraq: a chronology and reference guide*. Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIO, ©2012. ISBN 978-159-8844-207.

LEWIS, Bernard. *Dějiny blízkého východu*. Překlad Pellarová Milena Pellarová a Zuzana Rousová. Praha: Lidové noviny, 1997, 383 s. Dějiny států. ISBN 80-710-6191-3.

NIBLOCK, Tim. *Saudi Arabia: Power, legitimacy and survival*. London: RoutledgeCurzon, 2005. ISBN 02-035-7235-1.

RASHID, Ahmed. *Taliban: Islam, oil and the new great game in central Asia*. New ed. London: Tauris, 2002. ISBN 1-86064-830-4.

SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Překlad Vladimír Petkovič. Brno: Atlantis, 2007. ISBN 978-807-1082-842.

Internetové zdroje

AAL ASH-SHAYKH, 'Abdul-'Azeez. Shaykh 'Abdul-'Azeez Aal ash-Shaykh says attacks are an "oppression, injustice and tyranny"... Překlad Abu Iyaad. *Fatwa-Online* [online]. Monday 17 September 2001 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.fatwa-online.com/news/0010917.htm>

ABDULAZIZ, Abdullah bin. Crown Prince addresses nation on Iraq crisis. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online]. Překlad z arabštiny. 03/18/2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2003/statements/page15.aspx>

ABDUL-WAHHAAB, Shaikh Muhammad Bin. Clarification Of The Doubts: A Decisive Reply to the Doubts and Arguments of the Associationists. Překlad z arabského originálu. *The As-Sunnah Foundation of America* [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://islamicweb.com/beliefs/creed/Clarification_Doubts.htm

AL-RASHEED, Madawi. No Saudi Spring, Anatomy of a Failed Revolution. In: *Professor Madawi Al Rasheed* [online]. 2012/04/04 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.madawialrasheed.org/index.php/site/more/314/>

AL-RASHEED, Madawi. Saudi Arabia and Syria: logic of dictators. In: *Professor Madawi Al Rasheed* [online]. 2012/04/04 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.madawialrasheed.org/index.php/site/more/315/>

AL-RASHEED, Madawi. The Saudi trinity: oil, God and security. In: *Professor Madawi Al Rasheed* [online]. 2011/11/21 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.madawialrasheed.org/index.php/site/more/299/>

BLANCHARD, Christopher M. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Al Qaeda: Statements and Evolving Ideology* [online]. July 9, 2007 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sqp/crs/terror/RL32759.pdf>

BOWMAN, Steve a Catherine DALE. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *War in Afghanistan: Strategy, Military Operations, and Issues for Congress* [online]. June 8, 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/r40156.pdf>

COUNCIL OF SENIOR SCHOLARS OF THE KINGDOM OF SAUDI ARABIA. *A fatwa from the Council of Senior Scholars in the Kingdom of Saudi Arabia warning against mass demonstrations*. [online] 3.10.2011. [cit. 2012-04-26] Dostupné z: <http://www.islamopediaonline.org/fatwa/fatwa-council-senior-scholars-kingdom-saudi-arabia-warning-against-mass-demonstrations>

GREENE, Richard Allen a Moni BASU. Muted ceremony marks end of Iraq war. *CNN U.S.* [online]. December 15, 2011 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: http://articles.cnn.com/2011-12-15/middleeast/world_meast_iraq-us-ceremony_1_iraq-war-iraq-body-count-iraqis-struggle?s=PM:MIDDLEEAST

HADDICK, Robert. This Week at War: Syria as Prologue. *Foreign Policy* [online]. APRIL 6, 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/04/05/this_week_at_war_syria_as_prologue

HILDRETH, Steven A. a Jeremy SHARP. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Iraq: International Attitudes to Operation Iraqi Freedom and Reconstruction* [online]. December 18, 2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://assets.opencrs.com/rpts/RL31843_20031218.pdf

IBN BAZ, `Abdul`Aziz. Fatwas of Ibn Baz. *Saudi Arabia: Portal of The General Presidency of Scholarly Research and Ifta'* [online databáze]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://alifta.com/Fatawa/FatawaChapters.aspx?MenuID=0&View=tree&NoDeID=1&PageNo=1&BookID=14&Rokn=false>

KATZMAN, Kenneth. Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. [online]. April 15, 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://assets.opencrs.com/rpts/RL30588_20110415.pdf

MACASKILL, Ewen a Julian BORGHER. Iraq war was illegal and breached UN charter, says Annan. *The Guardian* [online]. Thursday 16 September 2004 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/world/2004/sep/16/iraq.iraq>

NOUEIHED, Lin. Peddler's martyrdom launched Tunisia's revolution. *Reuters* [online]. Wed Jan 19, 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://uk.reuters.com/article/2011/01/19/uk-tunisia-protests-bouazizi-idUKTRE70I7TV20110119>

PETERSON, Scott. In War, Some Facts Less Factual. *The Christian Science Monitor* [online]. September 6, 2002 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.csmonitor.com/2002/0906/p01s02-wosc.html>

PRADOS, Alfred B. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. *Saudi Arabia: Current Issues and U.S. Relations* [online]. February 24, 2006 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sqp/crs/mideast/IB93113.pdf>

QAMAR, Zubair. Wahhabism: Understanding the Roots and Role Models of Islamic Extremism. *The As-Sunnah Foundation of America* [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://www.sunnah.org/articles/Wahhabiarticleedit.htm#_ftnref11

SHACHTMAN, Noah. WikiLeaks Show WMD Hunt Continued in Iraq – With Surprising Results. *Wired.com* [online]. October 23, 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.wired.com/dangerroom/2010/10/wikileaks-show-wmd-hunt-continued-in-iraq-with-surprising-results/>

STALINSKY, Steven. *Saudi Arabia's Education System* [online]. Thu 11 Mar 2004. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.islamdaily.org/en/saudi-arabia/649.saudi-arabias-education-system.htm>

TEWFIK, Omar. Revitalizing the Arab Peace Initiative Ten Years Later. *Arab American Institute* [online]. TUESDAY MARCH 27, 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.aaiusa.org/blog/entry/revitalizing-the-arab-peace-initiative-ten-years-later/>

Internetové prameny

هيئة الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر. *Http://www.marefa.org* [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z:

http://www.marefa.org/index.php/هيئة_الأمر_بالمعروف_والنهي_عن_المنكر

2000 Visit to the Temple Mount. *Ariel Sharon - Life Story* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.ariel-sharon-life-story.com/16-Ariel-Sharon-Biography-2000-Visit-to-the-Temple-Mount.shtml>

9/11 by the Numbers. *New York Magazine* [online]. [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://nymag.com/news/articles/wtc/1year/numbers.htm>

Activists: Syrian troops fire on protesters. *CBS News World* [online]. April 20, 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://www.cbsnews.com/8301-501713_162-57417641/activists-syrian-troops-fire-on-protesters/

AL-aqsa Fund. PALESTINE INVESTMENT CONFERENCE. [online]. [cit. 2012-4-26]. Dostupné z: <http://www.pic-palestine.ps/etemplate.php?id=91>

Arab Peace Initiative. LEAGUE OF ARAB STATES. [online]. March 28, 2002 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.arableagueonline.org/wps/wcm/connect/36b9af804510fde0854ecd6a5847d031/%D9%85%D8%A8%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D8%A9%2B%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%2B%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9%2B2002.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=36b9af804510fde0854ecd6a5847d031

Arab Spring: timeline of the African and Middle East rebellions. *The Telegraph* [online]. 21 Oct 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/libya/8839143/Arab-Spring-timeline-of-the-African-and-Middle-East-rebellions.html>

End of Operation Southern Watch. *Saudi Arabia in Focus* [online]. MAY 5, 2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2003/03-FOCUS-05-05.pdf>

Former Tunisian President Ben Ali arrives in Saudi Arabia. *Saudi Arabia in Focus* [online]. JANUARY 18, 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2011/11-FOCUS-01-18.pdf>

Greatest Data Leak in US Military History. *Spiegel Online* [online]. 10/22/2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/world/0,1518,724845,00.html>

How Saddam Hussein was captured. *BBC News* [online]. Monday, 15 December, 2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/3317881.stm>

King Abdullah addresses nation, announces new initiatives. *Focus in Saudi Arabia* [online]. MARCH 22, 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2011/11-FOCUS-03-22.pdf>

King Fahd. *The Telegraph* [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/1495300/King-Fahd.html>

Kingdom condemns attacks on United States. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online]. 09/11/2001 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2001/press/page10.aspx>

Kingdom Pledges One Billion in Loans to Iraq. *Saudi Arabia in Focus* [online]. OCTOBER 27 , 2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2003/03-FOCUS-10-27.pdf>

Kingdom Stance on Palestinian Issue. KINGDOM OF SAUDI ARABIA: MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. 5/7/2005 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/KingdomForeignPolicy/Pages/PalestineCause34652.aspx>

Mahdī. *Encyclopedia Britannica* [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/358096/mahdi>

Our History. SAUDI ARAMCO [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.saudiaramco.com/en/home.html#our-company%257C%252Fen%252Fhome%252Four-company%252Four-history0.baseajax.html>

Saddam's Iraq Key Events: Gulf War 1990-1991. *BBC News* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/02/iraq_events/html/gro und_war.stm

Sahih Bukhari. *Hadith Collection* [online databáze]. [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.hadithcollection.com/sahihbukhari.html>

Saudi Arabia breaks off relations with Afghanistan. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online]. 09/25/2001 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2001/press/page7.aspx>

Saudi Government Concerned About Border Crossing. *Saudi Arabia in Focus* [online]. AUGUST 26, 2003 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2003/03-FOCUS-08-26.pdf>

Senior Scholars Council issues statement on demonstrations. *Focus on Saudi in Arabia* [online]. MARCH 8, 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/files/PDF/Publications/Focus/2011/11-FOCUS-03-08.pdf>

SJC declares that jihad should not cause harm to the innocent. *Information Office of the Royal Embassy of Saudi Arabia in Washington, DC* [online]. 10/10/2001 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/archive/2001/press/page6.aspx>

Syria: 'A kingdom of silence'. *Al Jazeera* [online]. 09 Feb 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2011/02/201129103121562395.html>

The Taliban. Program for Culture & Conflict Studies [online]. NAVAL POSTGRADUATE SCHOOL. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.nps.edu/Programs/CCS/Docs/Pubs/The%20Taliban.pdf>

Tunisia: President Zine al-Abidine Ben Ali forced out. *BBC News Africa* [online]. 15 January 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12195025>

6 RESUMÉ

In 1990 an important event occurred to Saudi Arabia, that changed forever it's image in the eyes of millions of Muslims all around the world. After Saddam Hussein invaded Kuwait in the middle of that year, he also threatened security of the Kingdom of Saudi Arabia. The government, feeling jeopardized, requested protection of foreign troops, mainly from US, and let half a million "infidels" to step on the land of Two Holy Mosques. Since then, the Saudi government is being widely criticised for it's alledged corruption, intensive cooperation with non-muslims and not acting according to Islamic principles.

The main goal of the thesis is to analyze whether the political steps of the Saudi government taken since 1990 up to the present were in accordance with Islam, considering the official Wahhabi doctrine of the state.

The thesis consists on two main parts. The first part is dedicated to description of the Wahhabi doctrine and history of modern Saudi state. The second part deals with the important events that occurred in the Middle East since 1990 and tries to analyze the official stance of Saudi Arabia on these events.

7 PŘÍLOHY

The Basic Law of Governance

Publishing Date 5/16/2005

المملكة العربية السعودية
وزارة الخارجية
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

7.1.1.1 The Government

Principles of the kingdom of Saudi Arabia

The reform mission, upon which the Saudi state was founded, represents the main core of the government. This mission is based on the realization of Islamic rules, implementation of Islamic law (Shari'a), and enjoining good and forbidding evil, as well as to reform the Islamic creed and purify it from heterodoxies. Therefore, it adopts its doctrine from the true Islamic principles that were prevailing at the very beginning of Islam.

In the Name of Allah, the Most Gracious and The Most Merciful

No: a/90

Date: 27/8/1412 h.

By the help of Allah Almighty

We, Fahd bin Abdul Aziz, the king of the kingdom of Saudi Arabia, consistent with the public interest, and in view with the development of the state in different fields, in addition to our enthusiasm to achieve our prospected objectives, we ordered the following:

First: Issue the basic law of governance according to the context herein below.

Second: Act in accordance with all the systems, orders, and resolutions that are currently adopted, until they are amended pursuant to the basic system of governance.

Third: The basic law of governance shall be published in the official Gazette and shall be enforceable as of the date of its publication.

7.1.1.2 First section: General Principles

7.1.1.3 Article 1:

The kingdom of Saudi Arabia is a sovereign Arab Islamic state. Its religion is Islam, and its constitution is the Holy Qur'an and the prophet's (peace be upon him) Sunnah (traditions). Its language is the Arabic language, and its capital city is Riyadh.

7.1.1.4 Article 2:

Its national holidays are Eid al-Fitr (a religious feast celebrated on the 1st of Shawwal, the 10th month of the Islamic calendar), and Eid al-Ad'ha (a religious feast celebrated on the 10th of Dhul-Hijjah, the 12th month of the Islamic calendar), and its calendar is the Hijra (lunar).

7.1.1.5 Article 3:

The color of its National Fag is green, and the width of the flag is equal to two thirds of its length. An article written in the middle of the flag translated as "there is no god but Allah, Muhammad is Allah's messenger" with a drawn sword underneath. The flag can't be put at half-mast, and its related regulations shall be determined by the law.

7.1.1.6 Article 4:

The state's emblem consists of two intersecting swords with a date palm in the upper space between them. Both the national anthem and the badges of honor shall be determined by the law.

7.1.1.7 Second section: Law of governance

7.1.1.8 Article 5:

(a) The Regime in Saudi Arabia is Monarchy.

(b) The dynasty right shall be confined to the sons of the founder, King Abdul Aziz bin Abdurrahman Al Faisal Al Saud and the sons of sons. The most eligible among them shall be recognized as king, to rule in accordance with the Holy Qur'an and the prophet's Sunnah.

(c) The king appoints the crown prince and may relieve him of his duties by royal decree.

(d) The crown prince shall devote full time to his job and to any other duties assigned to him by the king.

(e) The powers of the king shall be assumed by the crown prince on the king's death

(e) The crown prince shall assume the powers of the king on the king's death until the Bai'ah "Allegiance" is set.

7.1.1.9 Article 6:

Citizens shall pledge allegiance to the king on the basis of the Holy Qur'an and the prophet's Sunnah, as well as on the principle of hearing and obeying both in straitened circumstances and prosperity & in pleasant and unpleasant times.

7.1.1.10 Article 7:

The authority of the regime is derived from the Holy Qur'an and the prophet's Sunnah which rule over this and all other state laws.

7.1.1.11 Article 8:

The system of governance in the kingdom of Saudi Arabia is based on justice, consultation "Shoura" and equality according to the Islamic Shari'ah (the law of Islam).

7.1.1.12 Third section: constituents of Saudi society

7.1.1.13 Article 9:

The family is the nucleus of Saudi society. Its members shall be raised and adhere to the Islamic creed which calls for obedience to God, His messenger and those of the nation who are charged with authority; for the respect and enforcement of law and order; and for love of the motherland and taking pride in its glorious history.

7.1.1.14 Article 10:

The state shall put great attention to strengthen the bonds which hold the family together and to preserve its Arab and Islamic values. Likewise, it is keen on taking good care of all family members and creating proper conditions to help them in developing their skills and abilities.

7.1.1.15 Article 11:

The Saudi society shall cling to the Allah's Shari'ah. Its citizens shall cooperate to bolster benevolence, piety and mutual assistance; and to avoid dissension.

7.1.1.16 Article 12:

Fostering national unity is a must, and the state shall forbid all that may lead to disunity, sedition and division.

7.1.1.17 Article 13:

The goal of education is to instill the Islamic faith in the brains of the young generation and to impart them with knowledge and skills so that they become useful members in building their society, who love their homeland and be proud of its history.

7.1.1.18 Section four: Economic Principles

7.1.1.19 Article 14:

All natural resources bestowed by God, both under or above ground, of the country or in its territorial waters, or within its terrestrial and maritime limits, as well as the revenues of these resources shall be owned by the state as specified by the law. The law, also, shall specify the means to be employed for the utilization, protection and development of these resources in a manner conducive to the promotion of the state's interest, security and economy.

7.1.1.20 Article 15:

Not any concession or any permission shall be given for the utilization of any of the country's natural resources, except as permitted by the law.

7.1.1.21 Article 16:

Public property has its own sanctity. It shall be protected by the state and preserved by both citizens and expatriates.

7.1.1.22 Article 17:

Ownership, capital and labor are basic fundamentals of the kingdom's economic and social entity. They are private rights that perform a social function in conformity with Islamic Shari'ah.

7.1.1.23 Article 18:

The inviolability of private property shall be guaranteed by the state. Private property shall not be expropriated unless in the public interest, and the owner shall be fairly compensated.

7.1.1.24 Article 19:

Collective confiscation of properties shall be prohibited. Confiscation of private properties shall only be punished in accordance with a judicial verdict.

7.1.1.25 Article 20:

Taxes and fees shall be imposed only on the basis of fairness and when it is needed. They shall only be imposed, amended, abolished or remitted in accordance with the law.

7.1.1.26 Article 21:

Zakat shall only be levied and spent to its legitimate beneficiaries.

7.1.1.27 Article 22:

Economic and social development shall be achieved in accordance with a systematic and fair plan.

7.1.1.28 Section five: Rights and Duties**7.1.1.29 Article 23:**

The state shall protect the Islamic creed and shall apply Islamic Shari'ah. The state shall enjoin good and forbid evil, and shall undertake the duties of the call to Islam.

7.1.1.30 Article 24:

The state shall maintain and serve the two holy mosques. It shall ensure the security and safety of all those who call at the two holy mosques so that they may be able to visit or perform the pilgrimage and "Umrah" (minor pilgrimage) in comfort and ease.

7.1.1.31 Article 25:

The state shall be keen to realize the aspirations of the Arab and Muslim nations with regard to solidarity and unity while enhancing its relations with friendly states.

7.1.1.32 Article 26:

The state shall protect human rights in accordance with Islamic Shari'ah.

7.1.1.33 Article 27:

The state shall guarantee the right of its citizens and their families in an emergency of in case of disease, disability and old age. Likewise it shall support the social security system and encourage individuals and institutions to contribute to charitable pursuits.

7.1.1.34 Article 28:

The state shall provide job opportunities to all able-bodied people and shall enact laws to protect both the employee and the employer.

Příloha č. 1 – Základní zákon vlády¹⁹⁹

---

¹⁹⁹ The Basic Law of Governance. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS [online] Dostupné z: <http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/SaudiGovernment/Pages/BasicSystemOfGovernance35297.aspx>

°alawíja	علوية	°alawitská odnož islámu
°álim (°ulamá')	عالم (علماء)	(náboženský) učenec, vědec
°aqída (°aqá'id)	عقيدة (عقائد)	víra, doktrína, teologie
°íd 'al-'adḥá	عيد الأضحى	islámský svátek obětování
°íd 'al-fiṭr	عيد الفطر	islámský svátek na oslavu konce Ramadánu
'al-qá'ida	القاعدة	základna; název teroristické organizace
'as-salaf 'as-ṣálih	السلف الصالح	zbožný Předek
bid°a	بدعة	novoty
da°wa	دعوة	výzva
dár 'al-ḥarb	دار الحرب	příbytek války
dár 'al-'islám	دار الإسلام	příbytek islámu
džihád	جهاد	usilování/boj ve jménu Božím
fard° ajn	فرض عين	individuální náboženská povinnost
fard° kifája	فرض كفاية	kolektivní náboženská povinnost
fatwá (fatáwá)	فتوى (فتاوى)	náboženské dobrozdání
fiqh	فقه	islámské právo na základě šarí°y
fitna	فتنة	rozkol, chaos
ḥadít (°aḥádít)	حديث (أحاديث)	ústně tradovaná zpráva o výročích a činech Proroka
ḥisba	حسبة	povinnost přikazovat dobré a zakazovat zlé
hidžra (hudždžar)	هجرة (هجر)	emigrace; název zemědělské osady ichwánů
'ichwán	إخوان	bratrstvo
'intifáda	إنتفاضة	povstání, nepokoje
maḏhab (maḏáhib)	مذهب (مذاهب)	právní škola
mahdí	مهدي	(Bohem) vedený
mudžáhid	مجاهد	ten, kdo vykonává džihád
muftí	مفتي	nejvyšší náboženská autorita
muṭawwi°ín	مطوعين	dobrovolníci, náboženští specialisté
nahḍa	نهضة	obroda
našíḥa (našá'ih)	نصيحة (نصائح)	rada
ráfiḍa (rawáfid)	رافضة (روافض)	odmítač, odpadlík
salafíja	سلفية	hnutí za návrat ke ctihodným Předkům
sunna (sunan)	سنة (سنن)	praxe Proroka Muhammada
šabáb aṣ-ṣaḥwa	شباب الصحوة	Mládež probuzení
šarí°a	شريعة	islámské právo
ší°a	شيعة	odnož islámu
širk	شرك	přidružování k Bohu
šúra	شورى	porada
takfír	تكفير	obviňování ostatních z bezvěrectví
tawḥíd	توحيد	Boží jedinstvo
'umma	أمة	muslimská obec

wahhábija	وهابية	revivalistické hnutí založené Muhammadem ibn ʿAbd al-Wahhábem
zaká	زكاة	almužna, náboženská daň
ẓálim	ظالم	tyran, utlačitel
ẓulm	ظلم	bezprávi, útlak

Příloha č. 2 – Seznam použitých výrazů z arabštiny

<i>Hasten</i>	سارعي
<i>To glory and supremacy, Glorify the Creator of the heavens! And raise the green flag Carrying the emblem of God, Repeat: God is the greatest! O my country! My country, Live as the glory of Muslims! Long live the King For the flag And the homeland !</i>	للمجد والعلواء مجدي لخالق السماء وارفعي الخفاق أخضر يحمل النور المسطر رددي الله أكبر يا موطني موطني عشت فخر المسلمين عاش المليك للعلم والوطن

Příloha č. 3 – Pro zajímavost text saúdské národní hymny a její anglický překlad (nejnovější podoba hymny z roku 1984). Kromě slov „*Alláhu akbar*“ („Bůh je největší“) se v ní zpívá i „ať žije král“. Pro mnohé občany Saúdské Arábie může být obtížné se ztotožnit se všemi jejími verši.²⁰⁰

²⁰⁰ National Anthem of Saudi Arabia. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/National_Anthem_of_Saudi_Arabia

